

ARGIA

**PARTE
ZAHARRA:**

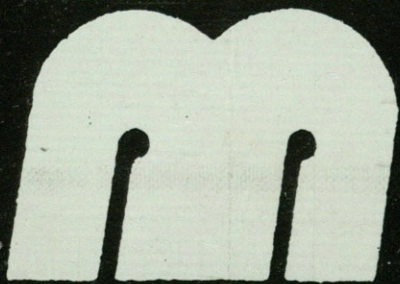
**NORENA,
NOLAKOA,
ZEINENTZAT**

Calgonit
Detergente

AEG Miele
Balay GBRU
ZANUSSI CRODA
CROSLEY SIEMENS
MAYTAG SUPER
IPOLIT Ostin

**iparragirre
pastorala
urdiñarber**

kirolzaleen zerbitzutan



miner

donostia



271050 eta 270447

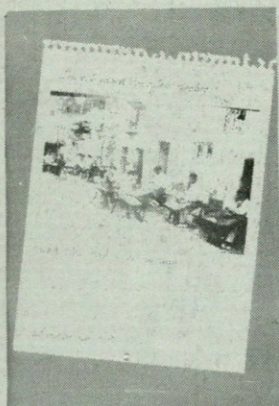
AUZMENDI
Sastre on baten izena.



Vergara, 1.
Donostiako estiloa.

uztaila 27-3 abuztua

LIBURUAK



AZKOITIA GAUR ETA LEHEN, GURE HERRIA EZAGUTZEN, F.P.-ko ikasleak.

Eskoletan gure errealtatetik urrun urruno roiloak irentsi behar izan ditugunok poztu gindezke, orain, toki batzutan behintzat, hori hausten delako. Hau izan da Azkoitiako F.P.-ko Eskolako ikasleekin gertatu dena; hartu eta beren herriko azterketa bat egiten hasi dira, eta baita polita atera ere. Gaur egungo Azkoitia —kultura, ohiturak, lana—, mendearen hasierakoa eta XVIII mendekoa, hau da, Azkoitiako zalduntxoak eta Inguru honetan hasiera izan zuen Matxinada.

Euskaraz eta gaztelaniaz, koaderno antzeko liburuska batetan, dator liburua, argazki zaharrez eta marrazkiez hornitua.

GEOGRAFIA DE EUSKAL HERRIA: NAVARRA, taidean. LUIS HARANBURU. 290 or., 3.800 pta.

Hau da Euskal Herriko geografiaz Luis Haranburuk argitaratu duen laugarren zenbakia. Beste hirurak Araba, Bizkaia eta Gipuz-

koari buruzkoak dira eta datorrena berriz Iparraldeaz izango da.

Historiaren laburpen bat ematetik hasi eta ondoren Nafarroako geografia fisikoa, ekonomikoa eta biztanlegoari dagokiona ere emateko. Geografian lizentziatuak diren Gómez Piñeiro, E. Mikel Otxoa López, María Antonia Gandarillas eta María Dolores Villanuevak egin dute, batez ere konsultarako bali duen enziklopedi antzeko mar-dul hau. Prezioa, liburu paper oneko, koloretako argazkidun eta enkuadernatuari dagokion bezala, garestia eta gainera 4.200 pezetara igoko dena.



LOS HELECHOS ARBORESCENTES, Francisco Umbral. ARGOS-VERGARA. 238 or., 320 pta.

Hau da ba Umbralen azken liburua, nahiko ondo lanatua, hau da, best-seller izateko asmotan edo, azalean ia hauxe abixatuz: «Memorias mágicas e historia irracional de España, esta novela es la obra más ambiciosa y lograda de su autor». Eta bueno, hemen nolabait Umbral berri bat azaltzen bazaigu ere, fantasiosoa baina aldi berean historian finkatua eta errealtateko detalle asko oso zehazki azalduz, badago idazle horren garaia pasa dela pentsatzen duenik

ere. Dena dela, oporretan erraz irakurtzeko nobela izan daiteke. Eta hau ere prezioz igotzekotan da: irailaren 15etik aurrera, 495 pezeta.

ALDIZKARIAK



MUGA, 7. zenbakia. 1980ko ekaina. 104 or., 150 pta.

Oso internazionala, baina erabat, atera da MUGAren zenbaki hau, bai gaien aldetik eta baita zenbait idazle kanpotarren lanak dakartzalako ere. III Munduko Gerra nolakoa izango litzatekeen, Raymond Aron-ekin eta Jean Ellenstein-ekin elkarriketak, Flaubert-i buruzko lan bat, beste bat Mauriac-i buruz, hirugarren bat Freud-en ondorengoez... Hemengo gaiak, Jesus de Sarria, HERMES aldizkariaren zuzendari izan zenari buruzko lan bat eta Julian de Tellaetxe pintoreari buruzko beste bat bakarrik.

CONTRACAMPO. 13. zenbakia. 1980ko ekaina. 74 or., 200 pta.

Lehen ere aurkeztua dugun zinean espezialduriko aldizkari hau berriro baldin badarkagu, arrazoia zera da, Chaplin-i buruzko lan mordo bat dakarrela, batez ere

duela gutxi Estatuko zine batzutan eman den «Una mujer en París» filmari buruz. Beste artikulua batzuk Yasujiro Ozu zinegile japon-darrari eskainiak daude, bera eta bere lana hemen ezaguterazteko asmotan. Azkenik, zine kritika pilo baten artean, Santos Zunzunegik «Operación Ogro»-ri egiten diona dago.



DISKAK



OTSOA DANTZAN, Izukaitz. XOXOA. LP.

Otsoa dantzan jarri dute IZUKAITZekoek eta agian zu zerorri ere bai «Ariketan arin»-ekin. Urte t'erdi joan delarik atera zuten lehen diskatik —bost urte berriz taldea sortu zenetik—, jakingo duzen bezala, OSKORRIin aritua den Bixente Martínezekin datoz orain-goan. Tradiziozale izanik ere —eta

hori antz ematen zaie— tradizio-
zaleenei farre egiten diete, oso
fin, egia esan, erabiltzen dituzten
instrumentuei buruzko esplikazioak
ematean. Diska guztia halako fres-
kotasun batean bildua dator eta
hori herriz herri zabaltzerik izan-
go duelakoan gaude. Horretarako
(943) 711556 eta 716730 telefono-
etara deitu beharra besterik ez
duzue.

ANTZERKIA

ZIBERUAN PASTORALE
URDINARREN SOULETINE
PHASTUALA A ORDIAK

IPARRAGIRRE

ETXAHUN-IRURI
27 Juillet
10 Août
1980

5 et 10 minutes. Musique légère
pour les enfants et les adultes.
11 heures : spectacle musical
pour les enfants.
Arrêtés à 3 heures :
PHASTUALA

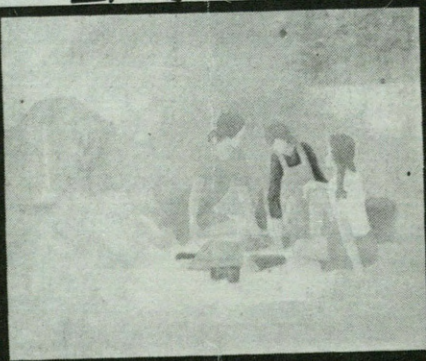
HUNKI JIN ORDER

IPARRAGIRRE PASTORALA emango
da Zuberoako Urdinarbe herrian,
orain dela aste batzuk esan ge-
nizuen bezala, uztailaren 27an eta
abuztuaren 10ean. Festa goiz has-
ten da: 9,30etan kalejira egingo
dute pasturalkariek zaldiz, aldi be-
rean zintzarrada emanez. 11etan
meza abestuko dute aktoreek be-
raiek. Arratsaldeko 3etan, hasiko
da berriz pastorala.

Etxahun luriren azken obra da
hau, orain arte emana izan ez
dena, eta Bedaxagar kantariak zu-
zendu du prestakuntza.

SESPIR (SHAKESPEARE) TALDEA.
« ehun urterainoko haurrentzat »
umore, sorpresak, panpinak, mi-
moa, dantza, musika, akrobazia,
txisteak, magia eta argiak eskain-

ERAKUSKETAK



MOMOTIO

MOMOTIO bizkaitar pintorearen
obrak Donostiako Etxeberria-2 ga-

tzeko prest dago. Interesatuak
(943) 273107 telefonoan aurki di-
tzakezue:

SESPIR

TALDEA

CHORE
SORPRESAK
PANPINAK
MIMO
DANTZA

MUSIKA
AKROBAZIA
TXISTEAK
MAGIA
ARGIAK

EHUN URTERAINOKO
HAURENTZAT

JAIK

PATROI HAUNDIAREN omenezkoak
direnez, Azeptian hilaren 31ren
inguruan ospatuko diren festak,
hanudiak izan behar. Badakizue
azpeitiarrak ez direla txantxeta-
koak. Inguru horretan dituzte jaiak

Nafarroako Orbaizetan ere; harma
fabrika zaharra bixitatuz eta, ibi-
laldi polit bat egiteko aukera.

Giartzuarrek berriz santesteban
ospatzen dute abuztuaren lehe-
nengo egunetan, gasteiztarrek blan-
katan dabilten bitartean. Zorionak
mundu guztiko festazaleoi!

JAIK

OIARTZUNGO Iturriotz bailadan,
festaburuak direla eta, ondoko os-
pakizunak izango dira: 25etik 27ra
dantzaldiak Niko Etxart eta bere
taldearekin; 30ean, Txomin Artola-
ren errezitala eta 31an dantzaldiak
Iparraldeko Minxoriak taldearekin.

GRAFIKOAK

Gai berdintsuei buruz grafiko
desberdin hauek. Bata Erreterian
hila gertatu zen Xabier Aranzeta
elgetarraren oroigarria da.

Beste bat, Nafarroako Amnistia-
ren Aldeko Batzordeentzako dirua

biltzeko tarjeta bat. Nafarroatik
—Burlada, Villava, Huartetik— da-
tor bertako presoan askatasuna es-
katuz; pegatinetako bat ere; bes-
tea berriz Hernanitik. Azkenik, Gi-
puzokako Amnistia-aren Aldeko Ba-
tzardeen kartel bat, errefuxiatuei
buruz.



Xabier Aranzeta Egiazabal

Euskadiko Gudaria ETA ko militantea
1943. an Uztailaren 14 an Elgetan preso eta
1980 ko Apirilaren 28 an Erreterian askegintzan mila

ALDEKO

NERAITSINMA

BATZORDEA

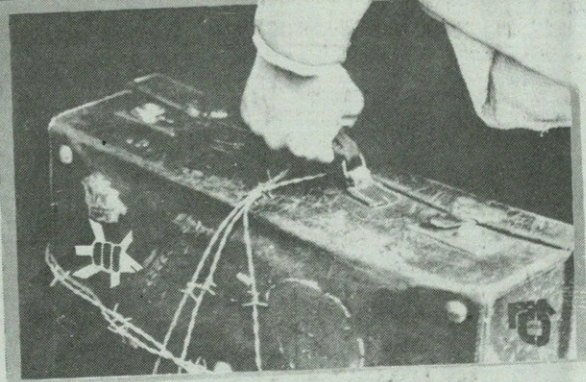
VILLAVA

presoak kalera

TXEMARI
hire borroka
gure borroka da



**ERREFUXIATUOK
EUSKADIN
BIZI
NAHI
DUGU**



PRESOAK KALERA AMNISTIAREN ALDEKO LAGUNTZA 100 pezta



**Nafarroako Amnistiaren
Aldeko Batzordeak.**

**Gestoras Pro-Amnistía
de Nafarroa.**

IBILALDIAK



ASTIGARRAGA SANTIOTAN. 24, 25 eta 26 egunetan, Astigarragako herriak bere patroiz Santio Apostoluaren omenezko jaia ospatzen ditu. Bertso honek dionez, sagardoarentzat sagarra den bezala dira egun hauek astigarragarrentzat, benetako herri bat osatuz, 1942. urtetik Donostiako udalari loturik egon arren.

Mundu guztiak estimatzen du sagardo zoragarria zure zumua baita onena kendutzeko egarria Tolarietan zanpatu eta gero upeletan jarria orregatok da ain sonatua **ASTIGARRAGA**ko herria

Jai egunetan eta ohitura den bezala, **ASTIGARRAGA** elkarteak zenbait kultur eginkizun eskainiko dizkio herriari. Honela, Uztailiko 25 eta 26 egunetan, goizeko 11etatik 2-tara eta arratsaldeko 6etatik 9-tara **EUSKAL KULTUR PERIA** ospatuko da. **MERKATU TXIKIA, LIBURU ETA DISKEN AZOKA, AINTZINEKO TRESNEN ERAKUSKETA, ARGAZKI LEHIAKETA** eta **HERRIKO MARGOLARI GAZTEEN ERAKUSKETA**, izango dira.

Goizean goiz, txistulari eta dultzainarien **DIANAK** esnatuko gaituzte eta dantzaldiaren ondoren, txarangak ohera bidaliko ditu guztiak jaia bukatzeko.

Lehenengo eguna gaztetxoentzat da, **URREKUTXA GORDEAREN BILAKETA** eta beste zenbait jolasekin, gero dantza talde gaztearen saioa. Santio eguneko erromeria, aintzinetik datorren ohitura izan da.

Baina egunik onena zalantzarik gabe, ostiralean hasiko da. Gaur ean dantzaldiaren ondoren, ohe-jantzi ibilaldia kandlekin, baratxuri sopa jatea, ta barruko jazkietan laisterketa. Dena batutzeko, goizeko 7retan traka zaratatsu bat jarriko da kaleetan sokamuturrari hasiera emateko eta enparantzaren zezenkoakorrak txarangek alaitzen dituztela.

Larunbata 26, baserritarren eguna da. Goiz guztian enparantzaren, sagardo dastaketa, bertsolari, toka, idi-dema, sokatira, eta triki-trixa.

Arratsaldean eta pelota lekuan, pelota partidua ikusiko dugu. Gero herriko gazteak aizkorarekin, harri jasotzen eta lokotxa biltzen.

Dantzaldia, zezensuzko eta **ANAI-TASUNAREKIN** emango zaie bukaera jaietara.

POLITIKA HIZTEGIA 3.200 PEZETATAN

Dakizuenek, kaleratu berria du ELKAR argitaletxeak UZEIK egindako POLITIKA HIZTEGIA, bi tomoan. Salneurria 4.000 pezetakoa den arren, Z. ARGIAk bere harpidedunei ahuneko 20eko bezetatan eskaintzeko aukera izan du. Beraz, etxean jaso nahi duzuenok bete ezazue txartela eta Z. ARGIAra bidali (Okendo, 22 Donostia). Ordainketa kontu korrontearen bitartez ala errenboltsotz egin daiteke.

norentzat politika hiztegia?

Komunikabideetan, irakaskuntzan —batez ere BUP, COU, irakasle- eskola eta unibertsitateko lehen urteetan— eta politikagintzan dituztenak POLITIKA HIZTEGI honen laguntza.

politika hiztegia zer den

Bi zati berezi ditu POLITIKA HIZTEGIAk; lehenean, gorputz tematikoan, politikagintzaren kontzeptu orokorrak, nahiz Euskal Herriari bereziki dagozkionak, eta baita korronte ideologikoak ere azaltzen direlarik. Era berean, erakunde politiko eta sindikal guztien aipamena eta zenbait pertsonaje politikoren biografia ere ematen dira.

Bigarren zatia, lexikoak, 7.500 sarrera ditu eta hiru hizkuntzetan emana dator: lehenik euskara eta erdarak, gero gaztelania eta euskara eta, azkenik, frantsesa eta euskara.

Bidasoaz harunzko eta honunzko 28 lagunek, ideologia aldetik kolore guztietakoak, osatu dute hiztegi hau.

POLITIKA 1

POLITIKA 2

UZEI

POLITIKA HIZTEGIAren bi tomoak, 3.200 pezetatan, jaso nahi ditut.

Izena:

Helbidea:

Herria: Probintzia:

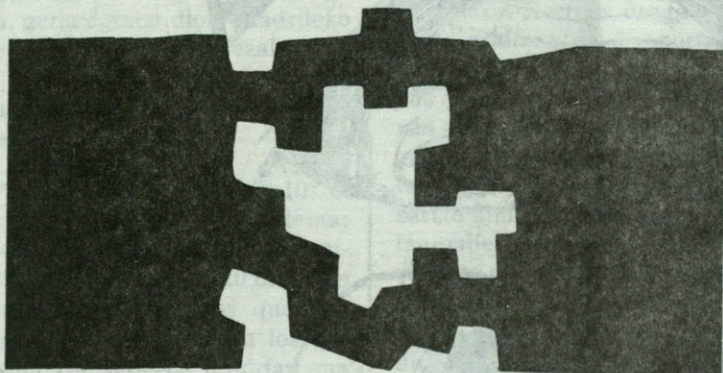
Ordainketa kontu korrontearen zenbakia, diru etxea ta sukurtsala
errenboltsotz:



1

udan, lana ere bai. -Hori egin behar dute behintzat Euskaltzaindiakoek eta munduko zenbait euskalarik abuztuaren 25etik 29ra. Duela hilabete pare bat hemen bertan agertu genizuen bezala, Euskalarien Nazioarteko Jardunaldiak ospatuko dira egun horietan, Leioan, hasiera Gernikan izanez eta ondoren

berri Euskal Herria ezagutzen ibiliko direla euskalari horiek. Jardunaldi hauekin emango zaie bukaera Sebero Altuberen mendehurreneko ospakizunei. Hurrengo astean emango dizuegu berri zehatzagorik udako desertu kulturalean nahiko bakan gertatuko den ekintza honi buruz.



2

euskararen ziria gobernu eta parlamentuari. -Orain arte inork ez bezalakoa sartu diete Tolosa eta inguruetako hogeita lau udalek. «...gure ustez EUSKAL GOBERNUA/EUSKAL PARLAMENTUA izan beharko luke Euskal herrialde autonomo osoari begira Plangintza hori (euskararen irauperenako) burutu beharko lukeena (...). EUSKAL GOBERNUAK/EUSKAL PARLAMENTUAK beste alor batzutan nola Lurralde Antolakizun, Ingurugiro eta Hirigintzan, edo eta Hezkuntza, Osasun eta beste zenbait alorretan aurrez buruturiko asmoak eta Plangintzak aurrera ateratzeko asmoak agertu dituen bezala, Euskarari buruz ere normalizapenerako plangintza orokor bat edukitzea ezinbestekoa edo

nahi eta nahiezkoa dela uste dugu». Orain artekoa argi dago, baina deklarazio haundi-maundien zaku-an eror ez dadin, eskabide konkretagoak ere zehaztu dituzte, eta ez hori bakarrik, baita orain arte egin dutenaren eta egiteko prest daudenaren berri eman ere.

Zenbait erakunderen aldetik izandako bultzadaren ondoren -Bireuskalduntzeko Elkarteak. Ikastolak, Gaueskolak...-egin dituzte eskabide horiek udalek. Orain, ea bultzada hori Parlamentu eta Gobernu ere iristen den ala horuko gizonek ezagunegiak ditugun euskararenaganako maitasun plangintzako deklarazioak egiten jarraitzen diren.

3

txantxarik gabeko zezenkoxorak. -Halakoak gertatu ziren bai Donostiako kaieko festetan ibili zirenak, eta bat baino gehiago Cruz Rojako bidean jarri zuten. Hala ere, zezenkoxorrik ez balitz, festari zerbait faltako litzaioke. Eta aurtengo kaieko festak inoiz ez bezalako arrakasta ari dira izaten, jende giro desberdinak bilduz. Ostiraleko gaua rockeroena izan bazen -lau taldeetatik, eta donostiarrak denak, bakarrik kantatu zuen euskaraz, baina bi kanta besterik ez gainera-, igandean euskal giro gehiago bizi ahal izan zen, Iparraldeko Robert, Niko Etxart eta taldeekin. Ostegunean berri «La batalla de Argel» filma kanpoan. Egutero, taberna haundi bat, presoen alde, zoritxarrez antxoan ordez saltxitxak ematen dituen.

Festatan ibiltzerik ez duzenok, barka, baina izan ere borobilak ari dira ateratzen aurtengo toki bategoak eta bestekoak.





zeruko ARGIA

Lehendakari: Kaietano Ezeiza.

Zuzendari: Elixabete Garmendia.

Zuzendari Ordezko: Pilar Iparragirre.

Erredakzioa: Joxe Luis Alustiza, Lurdes Auzmendi eta Gorka Reizabal. **Bilbon:** Gorka Abad eta Karlos Donoso. **Iruinean:** Txema Larrea. **Gasteizen:** Jose Inazio Murua. **Iparraldean:** Mikel Iribarren "Xinaberri" eta Astema.

Idazleak: Mikel Atxaga, Estepan Aldamiz-Etxebarria, Joxe Alkiza, Jokin Arostegi, I. Bujanda, Pello Lizarralde, Jon Urrujulegi, Jorja Cirera, Iñigo Lamarca, M. Auzmendi, Manu Aranburu, F. Ostolaza "Uztargile", J. M. Bujanda, Muxikina Taldea, J. J. Uribe, Joxemari Velez de Mendizabal, Joseba Sarrionandia, Julen Kalzada, Andoni Sarriegi "Murumendi", Xalbardin eta Kaietano Ezeiza.

Marrakzi eta diseinuak: Antton Olariaga, Larrarte, Tororo, Joxemi Zumalabe, Mikel Plazaola, Ramón Agirre eta M. Artola.

Argazkilariak: Arturo Delgado, Loubet, Philippe Etxeberri, Luis Otaegi, Luis Mitxelena, Txema Ormazabal, Koldo Aretxaga eta Tomas Arozena.

Publizitatea: Joxe Mari Ostolaza.

Fotolitoak: Ernio, S.L.

Jabea: Nafarroako, Kantauri eta Aragoiko K. Donostia, Okendo 22, Telf.: 42-77-86.

Moldiztegia eta Idazkola:

EL DIARIO VASCO. Ibaeta - Donostia.
ALVAREZ IRAOLA. Ibaeta - Donostia.
EGIA, FOTOKONPOSIZIOA. Egia - Donostia.
D. L.: 80-1963.

HARPIDE SARIA:

Barruan	2.300 pta.
Estaturik kanpora	2.900 pta.
Airez	4.400 pta.
Ale bakarra	60 pta.

iparraldetik hegoa aztertuz

«PNB eta ETA'tiarrak irela elkar hiltzen hasteko bezperan» ENBA-Taren 620. zenbakian agertutako «gerla gutartean» izenburuturiko lanak. «Beren arteko auzia arras-mindu da(...) Bilbon PNB-ek egin duen manifestapenaren ondotik. Manifestapen hori egin zuen Madrileko baimenarekin. Baina bera, ez ezatua izan zaiote PNBren kontrarioei. Hortarik bi abertzale adarrak ari izan dira itsuski joka elkarrekin.(...) ETA MILITARRAK Jakinarazi dio PNB'ri, hemendik aintzina, gerla egingen diola Madrileko Poliziari bezenbat eta bezala. Beraz, Iparraldeko abertzaleak ere, behartuak izanen gira gure hautua egiterat.

«Profesiones a suprimir:....10º el ejército. Volveremos sobre el tema; básteme ahora decir (y todos comprenderán) que los 10 o 20 millones de hombres movilizados que con tan gran gasto mantienen los gobernantes de la tierra, tendrían una misión más grande y generosa que desempeñar que el pasarse la vida en la obediencia pasiva y el destrozarse entre sí como animales salvajes por intereses que no son los suyos»



EL SOCIALISTAREN 162. zenbakitik hartua.



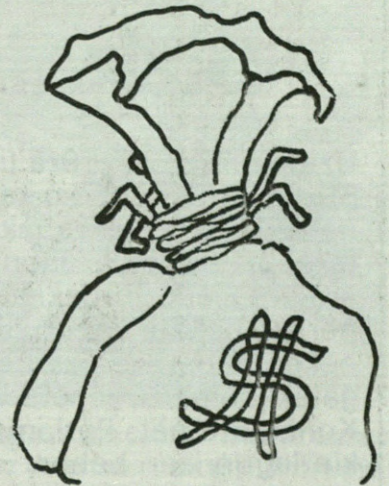
EL PAPUS 323. zenbakitik hartua.

drogaren urratsak

«Euskal-Herrian droga» tituloarekin azaltzen da erreportaje luze bat gai honi buruzkoa HERRIAREN 1557. zenbakian. Hona hemen lanaren sarrera: «Azken urte hautan biziki berri txarrak gure beharritartzen dira. Jende hiltze eta preso sartze aintz, kriza ekonomikoa eta lan-gabezia, neskata indarkatze, zikintze eta urkatze. Orai badakigu Euskal-Herrian drogak sartu dizkigutela metaka, haur eta gazteak badiutugula gutartean drogez pozoinaturik eta xintxirikaturik. Droga urrats haundiz ari dela zoko guzietar hedatzen: 15,14,13 urteko haurrak pozoinaturik! Ez bakarrik Bilbon eta Donostian, baina Baionan, Donibane Lohizunen, Maulen, Donapaleun, Donibane Garazin! Droga dantza-lekutan, droga ostatu zenbaitzutan, droga eskoletan.» azpimarra berea da.



EL VIEJO TOPOren 46. zenbakitik jasoa.



norberaren erresponsabilitatea jokuan

ASKATASUNA aldizkariaren 12 —13. zenbakiko OPOR 60.000 pesetas» editorialetik hartua: «¡Qué fácil parecen las cosas para aquellos que, simplificando, las miran sin compromiso directo desde el exterior!: Total, si la publicidad es un producto capitalista ¡quitarla o no ponerla!...(!) ¡Total, 60.000 pesetas, valor de una contraportada en color! Le hemos dicho más de una vez a nuestros radicales compañeros y amigos críticos que la cosa es bien sencilla; Solamente hacen falta 60.000 radicales, ecologistas o antinucleares, marginales irredentos, revolucionarios intransigentes etc... que cada mes,(!) nos envíen una peseta cada uno y su nombre; ¡llenaríamos gustosos la página de publicidad y obtendríamos la pasta necesaria para empujar con dignidad esta parcela de libertad de expresión que es ASKATASUNA!.(...) La autoorganización sólo es posible en base al compromiso individual de la inmensa mayoría... bueno, aunque sea menos mayoría ya se podría hacer mucho por ASKATASUNA, pero también por las ikastolas y el euskera, y por el barrio y el taller, y por la sanidad y le enseñanza, y por nosotros mismos, los desheredados. ¡Sólo nos falta practicar la mitad de lo que deseamos nuevo!»

euzko parlamentuko saioa

bizkaian eginiko azkena

Uztailaren 16tik 19ra (ia 20ra esan behar) ospatu zen Euzko Parlamentuko saioa. Saio luzea eta aspergarria, nahiz hartutako erabakiak kako beroa izan. Eztabaidetan agresibitatea egon zen, baina praktika gutxiren eraginez edo ez dakigu zergatik, gehientsuenak azkeneko nekatu egiten zuten. Saio bakoitzaren amaieran nekea nabaritzen zen edonoren aurpegian. Dena dela gaiak ukitu ziren eta zenbait proposata onartu zen. Konstante bat: Parlamentuan ezer lortzeko PNVtarrekin lagun izan behar.

ondo zaindu-gorderiko lekua

Uztailaren 16ean, arratsaldean, hasi behar zen saioa. Goizetik joan ginen Diputaziora kredentzialen arazoa konpontzeko. Inguratu bezain laister "avia" pilo bat ikusi genuen, baita motoetan zebiltzen poliziak ere. "Ez da txantxetako gauza" pentsatuz barru aldera jo eta paper kontua ahalik eta modu hoberenean konpondua utziz, bazkaltzera.

Arratsaldean Bizkaiko Diputazioak itxura berdina zuen. Polizi pilo bat kanpoan. Kredentzialak erakutsi ondoren atea ireki zigute-

nen aurreatean jende asko zegoela ohartu ginen. Edade desberdinetako mutil-gizonak, nahiz gehienak hemeretziaren bat urteko itxura izan. Tente tente, isilik, binaka eskaileretan, goiko partean, ate guztietan...

"Hertzainak". Zurrumurrua zabaldua zegoen. Baita hasarrea ere, zenbait jenderi hara honuntza ibiltzeko oztopoak jarri bai zizkionten. PNVkoentzat "seguritate indarra" k zirenak PSOEn mozioa prentsari banatzen ari zen atetik bidali zuten neska geure begi propioekin ikusi genuen. Urrengo eguneko istiluaren iturria besterik ez.

"Nervacero"ko langileen "bisi-

ta" denen buruetan zegoen. Parlamentari guztien eritziz horrelakorik ez zen gehiago gertatu behar eta "garantizar que podamos actuar sin ningún tipo de impedimento" helburuaren atzetik gainera. Zaindu, protegitu eta dignifikatu egin behar da Parlamentua. Denok bat egon ziren hortaz. Ez zen horrela gertatuko beste puntuekin.

Suplikatorioen batzordea osatzeko mozioa. CGVko langileen egoera. Gaiak aztertzen zihoazen erara aspertasuna zabaldu zen gelan. Hitzaldiak, luzeak izatetik aparte, ez ziren entzuteko atseginak gertatzen. Bestalde, euskara oso gutxi entzun ahal izan genuen hiru eguneko saio honetan. Gehien mintzatu zena Martin Auzmendi (EEkoa) izan zen, Labayen zertxobait saiatur eta Makuak Gernikako agiria irakurriz. Beste inork ez zuen hizkuntza nazionala erabili, "arratsaldean" en bat edo horrelako agurrik eskaintzeko ez bazen behintzat.

Parlamentuko presupuestoa aurkeztu zuten PNVkoek. Soldatak, prebisioak, talde parlamentarioei (HB barne delarik) eman behar zaizkien subentzioak, gastu orokorrak, uste ezekoak eta inbertsioak. Denetara 746.280.888 pezeta. Botazio honefari ere denok ados egon ziren.

"El «Guernica» tiene un valor cultural, no un valor de holocausto. Se ha desmadrado el tema" oihukatu zuen APkoak Picassoren koadroari buruzko eztabaidan. Benetan hasarreturik zegoen beste talde guztiek (nahiz bat ez etorri aurkeztutako eritzietan) Gernikan gertatuari buruz zeukaten eritziekin. Denbora pilo batetan eztabaidatu zen gai honetan benetan destakatu zena Leizaola jauna izan zen. Bere urte guztiak duintasunez gainean eramanez, historian murgildu eta mila anekdota plazaratu zigun, eta nahiz eztabai-



datik piska bat urrun joan esanda-
koa entzuteko atsegina gertatzen
zela esan behar.

Gai honekin bukatu zen lehen
eguna, eta ia nahiko garbi gelditu
ziren zenbait gauza. PNVEk irabaz-
ten zituela mozio guztiak, eta pro-
zedura nahiko aspergarria zela,
gaiak gehiegi luzatuz hasieran
zeuden moduan gelditzeko.

"joan daitezela"

¿Qué pasaría si todos los parti-
dos aquí presentes trajéramos a
nuestros servicios de seguridad?"
galdetzen zuen hasarre bizian
García Danboreneak (PSOE) urren-
go eguneko goizean Parlamentu-
ko gelan sartzen ginen unean.
"Hertzaina" edo "seguritate inda-
rra"ren gaia mahiaren gainean
zegoen. Bazirudien PSOEkoak go-
gor zeudela eta zerbait ikusteko
aukera izango genuela.

Presidentzia osatzen zutenek
Diputazio barruan zeudenek her-
tzainak ez zirela, eta PSOEkoek
geroz eta indar gehiagorekin "que
se vayan", "¿quieren que haga-
mos pleno o no?" Azkenik eztabai-
da ezkutua egitea erabaki zen.
Denbora pasa eta pasa eta haiek
ez ziren irtetzen. Kanpoan gelditu-
tako PNVTarren hasarrea nabaria
zen. "Cuánto tiempo se pierde en
política" azpimarratzen zigun Be-
goña Amunarrizek, Danborenea-
ren genio txarrari azterketa fisiko-
sikologikoa egiten zion aldi be-
rean.

Garaikoetxeak ere ez zuen gau-
za oso ondo ikusten. "Si no pone-
mos servicio de seguridad nos
acusar de ineficacia. Si entra la
policía nacional no les gusta. Y si
ponemos servicio de seguridad
(que quizás debieran ser más
discretos, ellos no conocen toda-
vía a los periodistas) protestan".

Ordu pare bat era honetan pasa
ondoren, plenoak jarraitu zuen.
PSOEkoek "nuestra más profunda
disconformidad" agertu zuten,
bainan besterik ez. "Seguritate
indarra" edo "hertzaina" dela-
koak barruan jarraitu zuen.

EE eta PCek PSOEren propues-
tarekin bat egiten zuten. UCD eta
APEk ez. Azken talde hauentzat
seguritateak FOPen esku egon
behar luke, bai barruan, bai kan-
poan, nahiz UCDtarrek matizatu
"hasta que se organice la policía
autónoma". Bainan Euzko Gober-



nukoek berean jarraitu zuten. Be-
raiek ziren seguritatearen erres-
ponsableak eta, noski, bere konfi-
antzako jendea ekartzen zuten.
Akabola

Kontzientzi eragozpenari buruz-
ko gaiari hasiera eman zitzaion.
Lertxundik aurkezturiko mozioa ez
zen onartu, APEk aipaturikoa ere
ez ("mili sí, pero en ETA" defendat-
zen omen dute kontzientzi era-
gozpentzaile askok) eta PNV atera
zen berriro ere garaile. Aipatzekoa
Mixel Unzuetak aldarrikatu zuena:
"los derechos humanos son uno
de los pilares de la civilización
occidental".

Arratsaldean langabeziaren
arazoa aztertu zen. Denak bat
zetozen soluziobide bat bilatu be-
har zitzaiola adierazterakoan, bai-
nan ez langabeziaren iturriak az-
tertzerakoan. Eztabaida oso, oso
luzea eta aspergarria gertatu zen
gehienetan. Datu pilo bat, kontsi-
derazio juridikoak, e.a.

APrentzat lantegiko buruen hil-
ketak eta "huelgas salvajes" deri-
tzanak dira langabeziaren oina-
rria. PSOEk proposa sendo bat
aurkeztu zuen, bainan hankaz go-
ra bota zion Euzko Gobernuan da-
goen alderdiak PNVEk Euzko Go-
bernuaren esku utzi nahi zuen
arazoa, eta hala bedi. Gobernuak
izaniko interbentzio luzean sekto-
reka aztertu zuen gaia, horren
motibazioak aipatuz eta Extrema-
dura eta Andalucia kenduz gero
hemen dagoela langabeziarik
haundiena adieraziz. Beraientzat
produktibitatearen gaia da garran-
tzi suena, eta debate nazional ba-
tera dei egingo dutela esan zuen
(beno "maioritario" ez diren sindi-

katoak despeditu, lekurik izango
ez duten susmoarekin baikaude).

EEkoak saiatu ziren gaia Parla-
mentuaren esku uzten, eta be-
raiek UCDri buruz eginiko aipa-
men "gozo" hoietariko baten on-
doren entzundakoa: "Antiobrero y
demás será su pa...rtido".

"Ley básica de empleo"ren ez-
tabaidak lur jota utzi gintuen.
Hitzak bata bestearen gainean
erortzen ziren. Aipagarria UCDri
eginiko kritika PSOE, EE, PC eta
baita PNVEk ere, eta PNVri botata-
koa ziria Madrillgo Gorteetan ez
egoteagatik.

"la voz" eta "unidad" gobernuaren esku

Azkenik tratatu zen "La Voz" eta
"Unidad"en gaia. Nerbioso ziren
komunikabide hoietako langileak
eta azkenik kolpea jasotzeko. Euz-
ko Gobernuak antolatuko duen
batzordeak egingo du biabilida-
dearen azterketa, transferentzia
eskatzea edo ez ondoren ikusiko
delarik. EEkoek gogorki defendatu
zuten prentsa publikoaren gaia,
bainan PNVTarrek nahiago izan
zuten gai hau beste egun baterako
uztea. UCDtarrek garbiki azaldu
zuten bere aldetik "Diario Vasco"k
UCDrekin ez duela zerikusirik eta
berak "están totalmente en contra
de la prensa pública porque no
quieren perjudicar la libertad de
expresión".

Ezkerreko taldeak indar osoz
prentsa publikoa eta prentsa esta-
tala bereizten, eta eskuinekoak
konzeptu biak batzen. Detalle ku-
riosoa APkoak botatakoea: "En esta
luminosa e histórica mañana del

18 de julio". Algarek itzali zituzten urrengo hitzak.

Kontutan hartzekoa Anasagastik (PNV) adierazitakoa: "No queremos hojas parroquiales al servicio de partidos políticos, ni hojas parroquiales al servicio de partidos políticos pagados por la comunidad". Ale. Hor gelditzen da hori.

Gauzak horrela, urrengo puntura iritsi ginen. "Normalización ciudadana. Medidas de gracia..." zioen. Eta puntu horretan gauzak aldatu ziren. Bukatu zen ezkerreko alderdien artean ordurarte izaniko konsensoa. Zenbaitzuentzat (PSOE, UCD) Euzko Gobernuako alderdia oposizioan zegoela zirudien... Ene, zenbait gauza entzun genituen!!

EEK mozio oso bat aurkeztu zuen. Serioski, gogor, hitzak botatzen zihoan. Lehenik amnistia. Hortarako negoziaketa. "Alguien tiene que empezar", "A ninguna organización armada se le puede pedir que abandone las armas por los presos. Eso es utilizarlos como rehenes" eta antzeko konzeptuek gela betetzen zuten.

Laister bukatu zen haize hori. Eta akabo. PSOEkoek UCDei baino interes gehiago zutela arazoan zirudien. EEren mozioa alde batera utziz, PNVren diktamena aztertuz bakea iristeko neurriak eskatzen zirelako "eso es una justificación indirecta del terrorismo", "cuanto más se mata, más medidas de gracia o amnistía se pide", "la solución no está en la salida de los presos, sino en el abandono de la lucha armada".

Bainan PNVkoak bazekiten zertan zebiltzaten. Berak ere ez zuten inolaz ere onartzen EEkoek esandakoa, baina indarrezko soluzioek ez zutela hemengo arazoa konpontzen azpimarratu zuten. "Exigimos que cese todo acto de violencia", "Cese previo de la lucha armada, posterior salida de presos y regreso de exiliados". Garbi zegoen EEren proposata ez zela aurrera aterako.

"El día se ha nublado" zioten EEkoek proposata ankaz gora ikusi ondoren. Baietza soilik bere alde tik lortu zuen, PNV eta PC abstenu ziren eta UCD-PSOE bat egin zuten aurka irtenez. EEkoentzat garbi zegoen "el cinismo generalizado sobre nuestro futuro", "la política la van a llevar ellos ¿y si no



quieren?" azpimarratuz eta konbentzimendu gehiegirik gabe "Si HB hubiera estado aquí, hubiésemos ganado".

PSOEtarren gogor jarraitu zuten. Indar osoz aipatzen zuten Danboreneak historiako mila datu eta EEkoek aipatutako borroka armatuaren aldeko botoei erantzuna emanez: "La clase trabajadora está en las Antípodas de ETA, ETA no cuenta con trabajadores", "Nosotros nos negamos a hablar de amnistía".

PC eta PNVren enmiendak berdin samarrak zirenez, PCrena atara zen onartua. Honela bada, burruka armatua uzten badute, presoak kaleratuak eta atzerriatuak etxeratuak izateko atea irekiko da. Hori eskatuko du Parlamentuak (hemengoak) behintzat. Madrilek zer erantzuten duen ikusi behar.

"Hay que hablar de amnistía. Se pide mucho y se ofrece muy poco. Esa salida no es viable" zioen EEk.

PSOEkoek aprobetxatu zuten EE burruka armatuaren alde zegoela insinuatzeke, "no se puede extender un cheque en blanco a los terroristas" aldarrikatuz, eta onarturiko enmiendak lagunduko ziela talde armatuetakota partaideei "para ajustar cuentas, hacer unos ahorrillos. Y después les vamos a abrazar y a perdonar".

APkoentzat "la presencia en la cárcel es ejemplarificadora", UCDe-tarrentzat "la fórmula de la amnistía sirve de reclutación de militantes a los grupos armados". Presoen kaleratzea ba, begira, horrela gelditu zen. Zerga iraultzailearen aurka agertzea eta hortaz mehatxaturik dauden guztiei babesa emateko proposata (PSOErena) onartu zen. Eztabaidak jarraitu zuten. Propuestak eta enmiendak aurkeztu, eztabaidatu, botatu eta botoaren esplikazioa eman... Euzko Parlamentua martxan.

PILAR IPARRAGIRRE

ijitoak, hernani, gizartea

Ijitoak - Hernani. Hernani - Ijitoak. Aste osoa pasa dugu komunikabide guztietan arazo honen tratamendua ikusten-entzuten-berjaten. Eta zenbait erreflexio bururatu zaizkigu. Hernaniko hauzo asanbladek bertan bizi diren ijitoen alde egitera eskatu dute. Udalak, HB, EE eta PNV-ren baiezenarekin, eskaera onartu du. Hernani HBren feudo bat izan eta PSOE mobilizatu da indar osoz eta kasu honetan (eta berrepikatu behar honetan hori) ijitoaren alde agertuaz.

Ijitoek, zokoratuta eta ez zokoratuta dagoen edozein bezala, pertsona bezala eta pertsona talde edozein bezala, berak nahi duten moduan bizitzeko eskubidea dute. A, bai, beste pertsona taldeei kalterik egin gabe, noski. Printzipio teoriko hauek gizarte kapitalista honetan



sekulako oztopoak irensten dituzte. Ondasunen jabetza helburu printzipala denez, edozein talde (eta ijitoak ere ezin dira printzipio hone-tatik at gelditu) hortara beharturik eta hortan murgildurik aurkitzen da.

Arazoa ba, ez da batere erraza. Ijitoek Hernanin bizi nahi dute. Bizilagunek beren ondasunak (seguritatearen arazoa alde batera utziko dugu, bertsioak zeharo kontradiktorioak direnez), beraiek ordaindu dituzten ondasun hoiek gaizki erabiltzen ikusi dituzte. Noski, gaizki edo ondo, segun nori begiratu, da kasu orotan... Eta HB, EE eta PNVek, udal printzipio bati jarraituz bizilagunei, ijitoak ez diren bizilagunei, zergak eta abar ordaintzen dituzte-nei bizilagunei kasu egin diete.

Soluzio bidea zein? Erraza ez da, baina bilatu beharra dago. Eta ez solik Hernaniren kasuan. Ezin ahan-tzi Txurdinagako kasoa (Bilboko udal osoa zegoen konpromiso horretan, ez ahan-tzi, bertan parte hartzen dute talde guztiak), Bizkaiko zenbait hauzoetan ijitoen kontra egin ohi diren manifestazioak, Nafarroa aldean gertatu den bezala...

Kasu guzti hoiek Bartzelona eta Galiziakoak ez aipatzeagatik. Kasu hoietan PSOE ijitoen kontra agertu zen, eta ez genuen entzun Juan de Dios Ramirez Herediaren ahots profetikoa tutik esaten. Ez eta Txurdi-nagako txabolen kasoan ere (ijito haiek Hernanikoak baino gutxiago al dira?). Eta komunikabide ofizialak ere nahiko isilik ibili ziren. Zer



esan gobernuaz? Noiz saiatu da benetan, bene benetan, ijitoen arazoa konpontzen?

Hernaniko udala hauzo asanbladen erabakia onartuz, gure ustez, eta kasu honetan, oker dago. Asanblada horiei beste proposata desberdinak ere aurkeztu behar zitzaizkien. Beste soluziobidea bilatu behar da. Baina, ez soilik Hernanikoek parte hartuz. Soluziobidea den aldetik etorri behar da. Estatu, gobernu, Euzko gobernu, ijito eta hauzo lagunen aldetik. Gizarte osoak eman behar dio soluzioa. Zaila dela eta burua izkutatu. Ijitoak bidali? Arazoa ez da horrela konpontzen. Denen gainean jarraitzen du. Ez soilik ijitoen gainean, guregan ere bai. Gizarte aske bat lortzeko uste dugu arazo hauek konpondu behar direla, eta denok, guztiok, erresponsible sentituz. Demagogirik gabe PSOE-tarrak. Demagogirik gabe Juan de Dios!

PILAR IPARRAGIRRE

eskuindarrak martxan

25 pertsona hiltzeko arriskuan jarri Elgetan (Gipuzkoa) eta Lemo-nako (Bizkaia) udala ankaz gora lehertu arazi dute eskuindarrek. Norbait bururatu zaio Euskal Herriaren gain zigorra botatzeko une egokia dela. Egun batzuetako lasaitasuna utzi dute eta behin eta berriro hasi

dira. Beti bezala, ez dago errudunik. Beti bezala «ezezagunak» dira eta inor ez da harrapatua izan. Beti bezala Euskal Herria bere zauri eta kalteekin gelditu da. Bortxakeriaren aurka mintzatzen direnek, bizitza eskubidea eta abar aipatzen duten horiek guzti hau kontutan hartuko

al dute? Zoritxarrez hau ez da azkenekoa izango, agian idatzi duguna inprentan dagoela beste gauza haundiago eta mingarriagoren bat gertatua da. Zer dio Euzko Parlamentuko zenbait taldek honetan, betiko lamentazioak haizera botatzetik aparte?

prekontseilari maskaratua

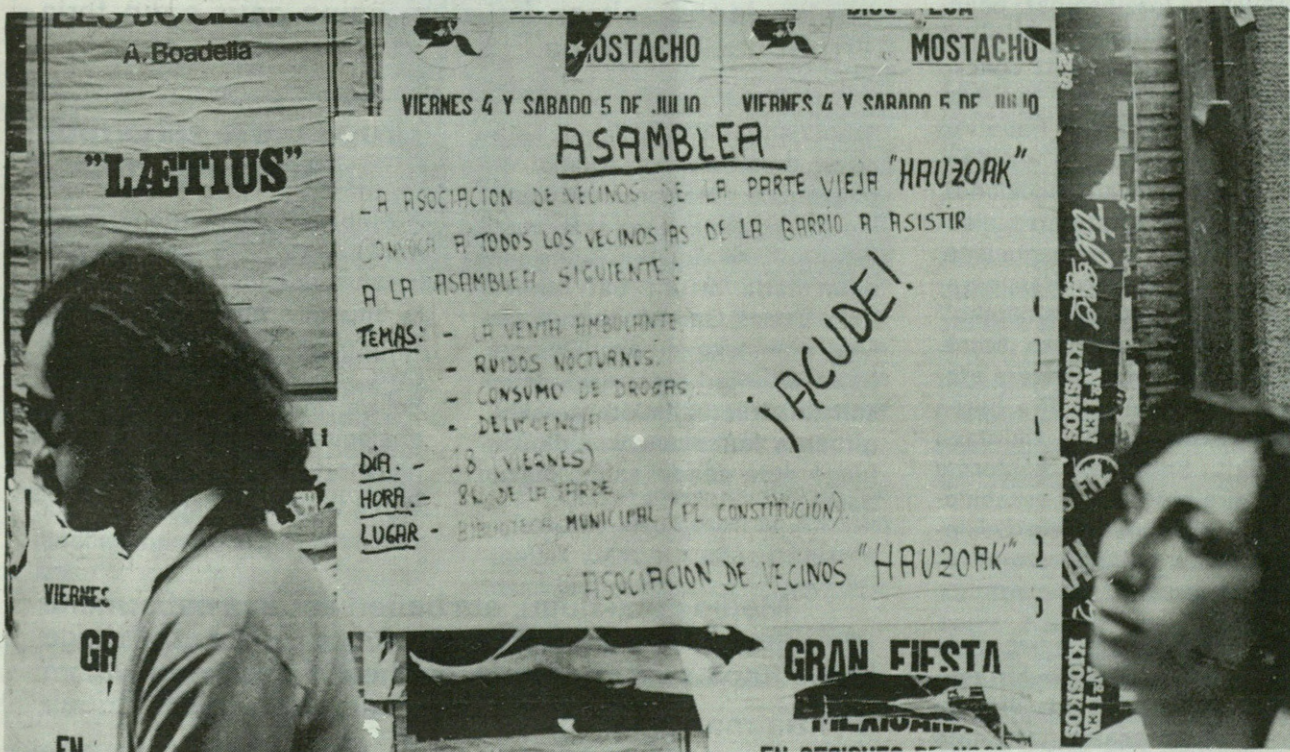


donostiako parte zaharra

norena, norentzat, zertarako?

Donostiako Parte Zaharra betidanik izan da lagunarteko giro atsegin baten jabe, konbibentzia leku bat nolabait esatearren. Baina bistan da aspaldi honetan bere jatorrizko giro atsegin hura nola edo hala kutsatzen ari dela. Honekin batera

Parte Zaharreko bizilagunen arazoak —batzuk aspaldikoak, besteak duela gutxikoak— azaltzen hasi dira. Guzti honetaz jabeturik, auzo honetara abiatu gara, zenbait eritzi jasotzera eta ahal dugun neurrian Parte Zahar kutsatu honen arazoak aztertzeraz.





merkatua feria arrunt bihurtu

Uztailaren 17rako asanblada bat konbokatu zuen "Hauzoak" izeneko hauzo elkarteak. Dei hortan lau gai, lau arazo jartzen zituzten aztergai: merkatu txikia, gauetako iskanbilaketa loezineginak, delinkuentzia eta drogak. Lau arazo dira eta lauak luzaro hitz egiteko modukoak. Ospatutako asanbladaren garbi frogatu zen hauetako bakoitzaren inportantzia. Igandee-tako merkatu txikiari dagokionez, bizilagunek garbitasunaren alde-tik ikusten zuten arazo nagusia. "Gu prest gaude garbitasunera-ko zerbitzu bat ordaintzeko" esan digu saltzaileetako batek. "Hala ere, tebeoak saltzera ateratzen diren haurrak dira beren egunkariekin gehien zikintzen dutenak". Saltzaileak konforme azaldu dira bizilagunen eskabide-ekin. Baina Carlos García, Udaleko konzejalak, merkatu horren beste aurpegi bat azaltzen digu:

"Sudamerikar mafia bat ari da sortzen plazan. Kutxiloekin mehatxuka aritzera ailegatu dira eta milioi erdi ere eskaini izan dute

"Jendearen jarrera asko aldatu duk, baita jende klasea ere; zerbait hartu ondoren ordaindu gabe alde egiten dutenei ezer esanez gero, harro harro jartzen zaizkik". ("Sariketa"ko tabernaria).

"Hasieran eskulanez landutako gauzak eta artesautza lanak saltzen zituzten, baina gaur egun feria arrunt bat bihurtu da".

lizentziengatik". Bizilagun batek beste problema bat ikusten dio merkatuari: "Hasieran eskulanez landutako gauzak eta artesautza lanak saltzen zituzten, baina gaur egun feria arrunt bat bihurtu da". Carlos García badu aurrekoari eransteko zerbait: "Gainera, hasieran merkatuan eskulanak saltzen zituzten haietako askok, giroaren kutsatzea ikusirik, nahiago dute dendei saldu, plazan baino."

droga parte zaharretik gipuzkoa guztira

Zenbaitek merkatua drogaren trafikoarekin lotu nahi izan du. Izan ere, drogaren kontsumoa maila altuetara ailegatzen da Parte Zaharrean, hauzo hau Gipuzkoarako droga banatzaile bihurtuz. Polizia munizipala bere aldetik ahaleginak egiten ari da trafiko hau mozteko. "Medio gutxi dugu, baina hauen eskasia nabarmena

"Medio gutxi dugu, eta hauen eskasia nabarmena izan arren, resultado onak ari gara jasotzen; droga kontsumoa pixka bat jaitsi dela esan dezakegu" (Polizia munizipalak).

izan arren, resultadu onak ari gara jasotzen; kontsumoa pixka bat jaitsi dela esan dezakegu". Hauzoan ezagunak dira droga saltzaile nagusienak. Bizilagun batek honela kontatzen digu: "Nik berehala esango nitek hiru edo lauren izena, baina jende hau beldurgarria duk eta kontuz ibili beharra zegok". Droga kontsumoaren ondorioak berehala somatu dira hauzoan. Tabernariak komunak giltzez itxi behar izan dituzte, jeringilez beterik uzten bait zituzten, ataskatu arte. Bestetik, zenbait taberna "maldito" bihurtzen ari da, nagusien errurik gabe. Hauekiko bat dugu Konstituzio Plazan kokatzen den "Kazkabarra" izene-

"Polizia municipal herriaren kontrako beste indar bat gehiago besterik izan ez dadin, prestatzen ari dira, ez baitute errepresioa behar den mailetara eramaten — trafikante haundiak etabar — herri xehera baizik" (Saltzaile anbulante batek).

Droga distribuiketak bere eszenarioa aldatu egin du azkeneko hilabetetan. Hasieran Trinitateko Plaza izan zen trafikoaren ardatza, baina orain Konstituzio Plazara igaro da, leku irekiagoa baita eta redada arriskuak gutxitu egiten baitira. Polizia municipalak atxilotaketak ugaltu egin ditu azkeneko asteetan. "Ez da lan erraza poli-

Ondorio sintomatiko xamarra da portal gehienek portero automatikoa jartzea edota ataria giltzez herstea. "Drogadiktoak ez dira sartzen diren bakarrak. Gure portala askotan pixez beterik aurkitzen dugu". Hau Narrika kaleko boleraren aurreko atadian bizi den emakume batek esan digu.

Sariketako tabernariak: "jendearen jarrera asko aldatu duk, baita jende klasea ere; zerbait hartu ondoren ordaindu gabe alde egiten dutenei zerbait esanez gero, harro-harro jartzen zaizkik" eranstean du.

jendea beldurak ote...?

Aspaldi honetan, jendea ez da Parte Zaharrera lehen aina inguratzeko; igande arratsaldeetan ez da lehengo jende multzoa biltzen eta jende askok beste auzo asko nahiago ditu bere bizitzak eta konbidentzia aurrera eramateko. "Izan ere jende normalak Parte Zaharrera abiatzeko beldurra du" bota zuen Konstituzio plazako bizilagun batek lehen aipatutako asanbladan.

"Nik ez dut beldurrik, eta beti bezain lasai ibiltzen naiz Parte Zaharrean" erantzun zion neska batek. Baina bi interbentzio hauen artean egia haundi bat dago: delinkuentzia maila gora doa Parte Zaharrean; lapurreta biolento kasuak ugaltuz doaz eta jendearen gan halako ikara bat somatzen da.

Norbaitek autodefensa piketeak sortzea proposatu du. Hauzo elkarteak berriz, arazoa beste era batez ikusten du: "Gure ustez arazoa ez da Parte Zaharrearena bakarrik, kontestu sozial guztia-rena baizik, eta maila honetan bilatu behar dira soluziobideak,



koa. "Gu ez gaitu inolaz ere benefiziartzeko gure tabernaren inguruan sortu den droga giro horrek. Aitzitik, kalte haundia egiten digu eta guk taberna nola edo hala aurrera atera behar dugu, beraz, ahaleginak egingo ditugu jendilaje hau gure ingurutik uxatzeko".

zia municipalarena; gero eta dato zehatzagoak ari gara lortzen eta gainera jendearen kolaborazioa gero eta haundiagoa da. Horrek asko laguntzen du".

Baina tabernak ez dira droga kontsumo leku bakarrak. Sarritan ataliak zulatzen edo "pikatzen" doan jendek beterik aurkitzen dira.

"Polizia municipalak izan behar du polizia autonomoaren oinarria, Catalunyakoaren mailara igo behar dugu". (Carlos García kontzejalak).



**"Nik berehala esango nitek hiru edo lau trafikant-
teren izena, baina jende hau beldurgarria duk eta
kontuz ibili beharra zegok".**

kontzientziazio sakon baten bidez, errepresioa baztertuz".

Parte Zaharrak, oraingoz, defentsa gutxi du. Piketeek ez dute behar ainako konfiantzarik sortzen; jendeak ez du polizia municipalaren funtzioa asimilatu eta Parte Zaharrean polizia nazionalarekiko gorrotoa haundiegia da hau-

en laguntza eskatzeko. Badirudi dato honetaz jabetu direla ohizko delinkuenteak eta Euskal Herrira abiatu direla tolerantzia honen bidez beren ekintzak lasaiago aurrera eramateko. "Egia da, bai. Hemen polizia nazionalarekiko dagoen gorrotoa asko aprobe-tzatzen dute kanpoko delinkuen-

teek eta denboraldiak pasatzera etortzen dira gure ikerkuntzek azaltzen dutenez".

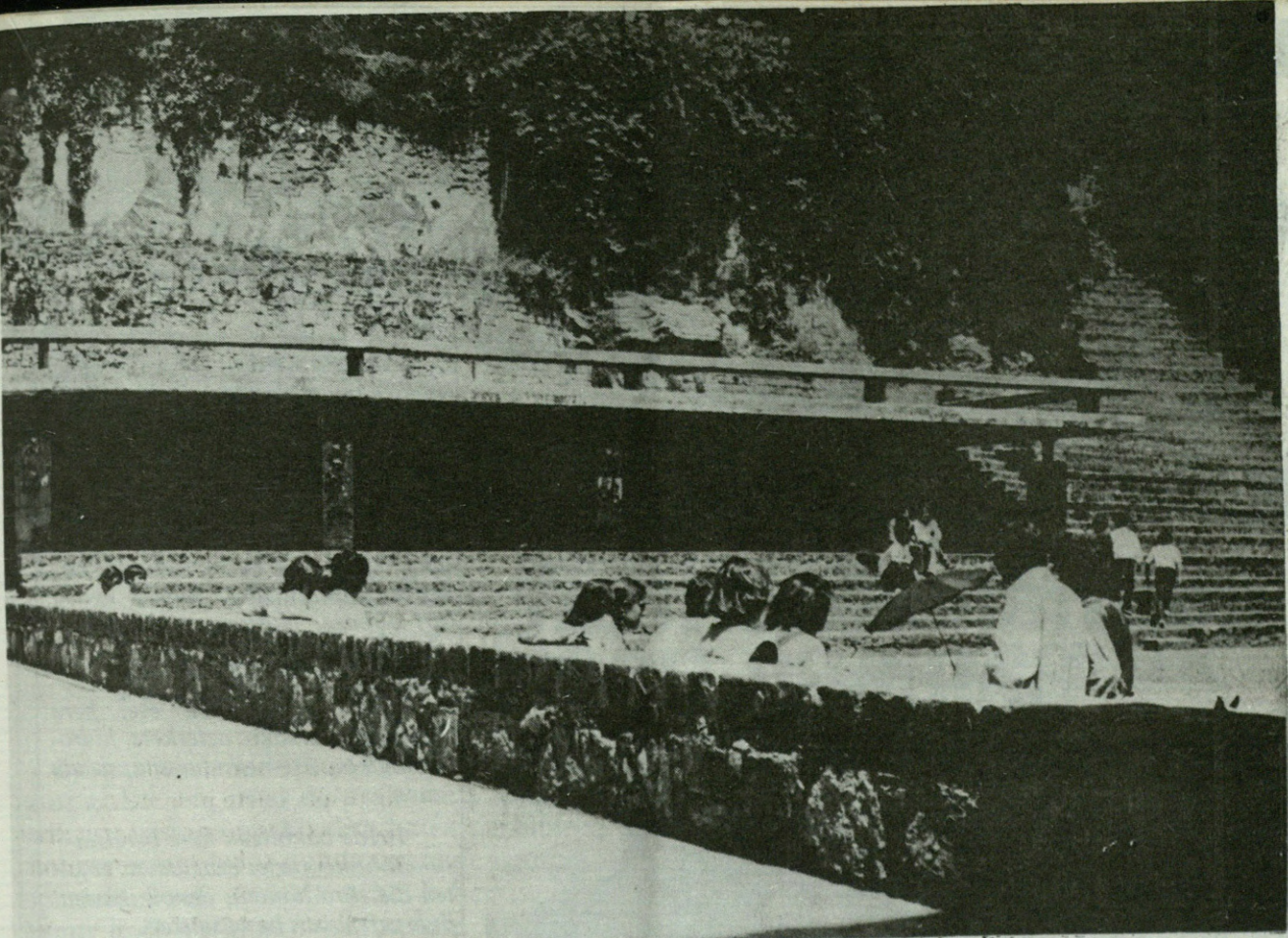
Konstituzio enparantzako bizilagun batek arazoa orokor bezala ikusten du Parte Zaharreko kontestu hertsitik ateraez: **Nire ustez norberaren agresibitatea azaltzeko erraztasunak ematen dituen gizarte batetan bizi gara eta horrek autoritate falta bat sortzen du". "Autoritatearen krisia garbi dago; bakoitzak bere espazioa bete nahi du eta ingurua bere erara moldatu, horrek ondorio bezala borroka bat dakar" dio beste batek.**

Defenditzeko erak ez daude garbi. Batzuk norberaren defentsan konfiatzen dute. Beste batzuk polizia municipal indartu behar dela diote.

"Polizia municipal herriaren kontrako beste indar bat gehiago besterik izan ez dadin prestatzen ari dira, ez baitute errepresioa behar den mailetara eramaten —trafikante haundiak e.a.— herri xehera baizik - porrolari arrunta, e.a." erantzun digu saltzaile anbulanteetako batek.

Bitartean, soluziorik gabe, arazok bere honetan jarraitzen dute: **"Jubilatuak ez dira Urgullera joaten, beldurrak baitaude; haurrak ere pulsera edo lepokorik gabe uzten dituzte ahal duten orduko eta egoera hau nolabait moztu beharra dago".** Hau dio Carlos García kontzejalak. **"Polizia municipalak izan behar du polizia autonomoaren oinarria. Catalunya-koaren mailara igo behar du-gu".**

Auzo elkarteak auzoaren defentsa errepresiorik gabe eraman behar dela pentsatzen du eta azpiko klaseak astindu gabe. **"Gainera arazo hauek denak, droga, delinkuentzia, merkatu txikia eta gaue-tako istiluak, banan bana aztertze-ko arazoak dira. Hiru lehenengoak ez dira hainbestekoak, baina "Zaharrean"ek haunditu eta esajeratu egin du beren interes komertzialak defenditu nahiean. Parte Zaharreko bizilagunen ara-**



zo espezifikiko bakarra gauetako istilua da."

goizeko ordubitako bonboa

Hala ere, zenbait bizilagun ez da oso kontentu ageri auzo elkartearen aktibidadearekin. "Orain arte ez gaituzte ezertan defendatu; gauetako istiluak ez dira duela astebeteko arazoak, aspaldikoak baizik".

Beste bizilagun batek jarraitzen du: "Gainera Parte Zaharreko bizilagun gehienak zaharrak eta jubilatuak gara; gaisoak ere ugari dira eta honek tratu berezi bat eskatzen du. Inori ez dio graziarik egiten hurrengo egunean 6,30-etan lanerako esnatu behar badu, bezperan, goizaldeko 1tean, etxe azpian kantari, edo lata batekin futboleko aritzea".

Carlos García kontzejalaren ama Konstituzioko plazan bizi da eta galdezka joan gintzaizkionean

honela erantzun zigun: "Niri ohea mugitu egiten zait bonboaren hotsarekin. Behin goragalea sartu eta komunera bomitatzen joan behar izan nuen. Bestetik gaiso asko bizi da plazan eta erotu egiten dituzte horrenbesteko zaratarekin".

Uztailaren 17an ospatutako asanbladan ordu muga bat jartzearen premia nagusitu zen. Orain erabakita dauden ixte-orduak zergen araberakoak dira. Bizilagunek ordu tope bat jarri nahi dute guztientzat.

"Ez gaude ez alaitasunaren kontra, ez poteoaren kontra eta ez festen kontra baina gauza guztiek neurri bat dute, eta "grazioso" batek bonboa jotzeko gogo duelako auzo guztiak dantzari jarri behar badu, baaa... apaga y vámonos dio auzokide batek.

Txarangetako partaide batekin ere hitzegin ahal izan dugu, eta

galdetu beren eritzia. Ni guztiz jabetzen naiz auzokoen arazoaz, baina denok egin ohi dugu eroarena noizbait eta konprenitu beharra dago".

"Hala balitz, eta guk lo egiten uztea eskatzea, kaso egingo baliagute, ondo legoke, baina kasoarik egin ez eta gainera "fashista" eta "Karka" deitzen zaituzte; gure inpotentzia haundia dela garbi dago".

Inpotentzia. Inpotentzia da Parte Zaharreko arazoak soluzionatzeko erabiltzen diren jarrerak definitzeko hitzik egokiena. Askok hitz egin, asanblada asko, proposamen asko... baina bitartean arazok bere honetan jarraitzen dute eta giroaren kutsadurak guztion begien aurrean ez du bere marta gelditzen.

IÑAKI GOIKOETXEA
L. BASTIDA

ez da goimailakoentzat bakarrik



Udako Euskal Unibertsitatea aurrera doa. Eguraldi onakin eta gogo askokin jarraitzen du Larraonan aurtengo ekitaldiak. Hemen bildu diren 500 lagunek, badakite bai lanean aritzen baita ere juergan. Udako Euskal Unibertsitateak nolabaiteko desmitifikazioa behar du. Askok eta askok, goi mailakoentzat eratu den zerbait dela uste dute.

Hona etor daiteke nahi duen guztia. Hemengo egoera, ez da inolaz ere, intelektual gisakoa. Euskarazko eta irakaskuntzako kezka duenak hemen aurkituko du sortzen ari diren bideak edo behintzat saiatzaren ari diren bideak auskaren normalizapena egunen batean lortzeko.

Gainera, klasetik aparte, badaude zenbait ekintza hamabost egun hauek astunak gerta ez daite-

zen. Halako giro alai bat ikus daiteke U.E.U.n. Herrialde diferentetako jendea ezagutzen da eta bakoitzaren esperientziak azaltzen dira.

Gai zientifikoak ere, zientifikotasunaren mitoa apurtuz aztertzen dira, seriotasuna eta inportantzia gadl du gabe noski.

Ostegunean, afaIostean, jendea Zizur mendira izarrak ikustera joan zen. Astronomi taldekoen laguntzat denok jakin ahal izan zituzten izarren eta ilargiaren ezaggarriak.

Bestalde eta Irurtzungo Proiektu liburuan egiten den bezala, materia diferenteak elkarrekin dituzten harremanetan azaltzen dira. Proiektu hontan Arakil bailara ko, bai botanika, bai demografia, bai geologia, bai ornitologia aztertut dira.

Udako Euskal Unibertsitatea, irakaskuntzako jende asko alkartzen duenez, marko egokia izaten da ere aurkezpenak egiteko. Aurtun Oihenart, historiako tadeak, aurkeztu du bere lana. BUPeko irakaskuntzari begiratzuz, batez ere, dago egina. Aurkeztu ondoren, kritikak jasotzen dira. Bideak egiten ari direnez, okerrak zuzendu egin behar dira.

Iñaki Antiguedad ere, bere «Arratia» arroko azterketa hidrogeogikoa ize-neko tesina azadu zuen.

TaIde bakoitzak bere bereiztasunak beste guziei ezagutzera ematen die. Era hontan, denok ikasten dute zertxobait beste saietaz.

Fisika tadekoek, beraiek asma-tutako «euskal konputadora» era-

kutsi zuten. Asmatzaileek esaten zuten euskaraz edozein garai buruz erantzun zuzena emateko gauza da. Eta guk ikusi dugun bezala egia da. Zenbait jende, makina batek irabazten zietela ikusterakoan, nahiko aserre zegoen.

Ezjin daitezke ahaztu, futbito, saski-baloI eta mus txapelketak.

Txillardegi eta Bakaikoa, hizkuntzaarritzan eta ekonomian nahiko onak badira ere, musean nahiko txarrak. Iehenengo bueltan deskalifikatuak geratu ziren.

Aste hontako gai nagusia dirudienaz Euska komunikabideei buruzkoa izango da. Behobideren eskutik azaIdua izango da euskal telebistaren proiektua. Sail hontan azatertzekoa da euskaldizkarienez arazoa. Ieioako kazetaritzako unitateak daraman burruka fakuItatea lortzeko ere aztertuko da.

IDOIA JAUREGI



u.e.u. arabarren eta iparraldekoen ikuspegitik

Ba bai jaunak, bizkaitarrak eta gipuzkoarrak badira ere nagusi U.E.U.-n, iritsi da arabar eta ipartarrik ere bertara (nafarik ere badago noski). Eta haiek pentsatzen dutena ondo baino hobeto ezagutzen dugunez, hauengana jotzea erabaki dugu, Iparraldekoek, dudarik gabe, beherago aipatzen duten paternalismo hori aurkituko badute ere honetan. Hemen dituzue ba Iparraldeko bohame tropa eta arabarrak, parlamentari eta guzti.

“iparraldetik bohame tropa bat”

Muga gainetik Eskual Herria
Muga beste aldetik beit Eskual Herria
Non da ordin Prantzia
Non pito España

Iparraldetik bohame tropa bat agertu zaigu eta frango loriaturak direnez gero, beraiekin hitzegi dugu.

Hona hemen heien izenak: Battitta Pantzart bere emazte Kattalinakin, haien sei baztarte eta aita Don Ostia eta Mañña gelariarekin.

Bi kendurik, beste guztiak aur-

ten datozte lehenengo aldiz U.E.U.ra

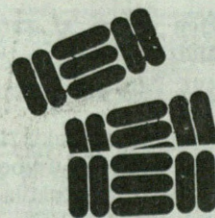
– Iparraldean ezaguna al da U.E.U.?

– Ez askorik. Hegoaldeko aldizkari eta egunkariak irakurtzen ditugunok bai, beste jende guztiak ez. Kultur eta politika taldetan mugitzen garenok komentatzen ditugu euskal kultur ekintza garrantzitsuenak, hauen artean U.E.U.

– Zenbat etorri zarete?

– Hamarren bat, kontutan harturik iaz Battitta Pantzart bakarrik etorri zela, aurreraka handia suposatzen du famili guztia etortzeak.

Iparraldean jendea unibertsitate hitzarekin ikaratzen da, goi maila-



koentzat bakarrik dela uste bait dute.

– Zer iruditu zaizue U.E.U.?

– Ondo dago, behintzat euskaraz egiten da. Lehen Uztaritzen erdaraz frango egiten zen, eta hemen ez dugu hitz bat ere erdaraz entzun.

– Zer harreman hartu dituzu hegoaldekoekin?

– Pertsonalki harremanak oso onak izaten dira, baina nolabaiteko paternalismoa gureganako nabaritzen da. Hau ez da U.E.U.n gertatzen baizik eta hemendik kanpoko beste situazio batzutan. Askotan Hegoaldeak markatzen digu bidea gure dinamika kontutan hartu gabe.

– Zein da U.E.U.n ikusten duzuen diferentziarik handiena hego eta ipartarren artean?

– Batez ere, guk dugun unibertsitate falta. Ikasten duen jendeak kanpora jo behar du eta hauetarik gutti bueltatzen zaizkigu. Orain, Baionan unibertsitario izandakoen talde ttiki bat badugu eta nabarmen da. Beste alde, unibertsitate proiektu bat ere badugu eskutartean.

arabatik parlamentari bat

Arabatik etorri gara (parlamentari eta guzti) hauxe da gure hasiera...

- Aurten etorri al zarete lehenengo aldiz UEUra?
- Batzuk bai, gehienak, baina ez denok.

Gehienok ikastolako irakasleak gara, eta besteak unibertsitateko ikasleak; beste bat eskola nazionalako irakaslea, eta beste bik Laudion ematen dituzte klaseak.

Denok Gasteizen bizi gara.

- Jende gutxi etortzen da Arabatik. Zergatik?

- Hona etortzen den jendea, gehiena, unibertsitate munduan sarturik dago, eta Gasteizen orainarte ez dugu izan, unibertsitate mailan, euskal girorik.

Aipatu behar duguna da Arabak ere behar duela U.E.U. han izatea. Erraztasun bat izango litzateke Arabako jendearentzat.

- Gaueskolak Araban, nola daude?

- Ondo; Araba guztian izango di-



tugu 2.100ren bat ikasle. Urtetik urtera jende gehiago dugu eta goi mailetan gero eta gehiago. Bestalde, gau-eskola zena laguna eskola ere bihurtzen ari da.

- Eta, U.E.U.n zein sailetan sarturik zaudete?



euskal herrian euskaraz

biltzar nazional, bizi eta aberatsa

Eztabaida frankorekin eta Euskal Herri guztiko ordezkariak parte hartuz ospatu zen Uztailaren 19an, Udako Euskal Unibertsitatea ingurugirotzat hartuz, Euskal Herrian Euskaraz elkartaren lehen biltzar nazionala.

Jende dexente bildu zen bertara, uda giro honek gutxi laguntzen badi ere horrelako bileren prestaketarako. Ehunda berrogei ziren goizetik lanean, arratsalderako kopuru hori pixka bat gutxituz. Giro aparta, lan egiteko mundu guztia prest.

Abenduan Durangon erakundea

sortu zenetik hona egindakoaren balorazio orokorraren ondoren —eta eginak dituzten ekintza pila ezagutzeak baikortasunera butzatzten du— erakundea indartzeko helburu, barne egitura eta ekintza programaketa zehaztera jo zen.

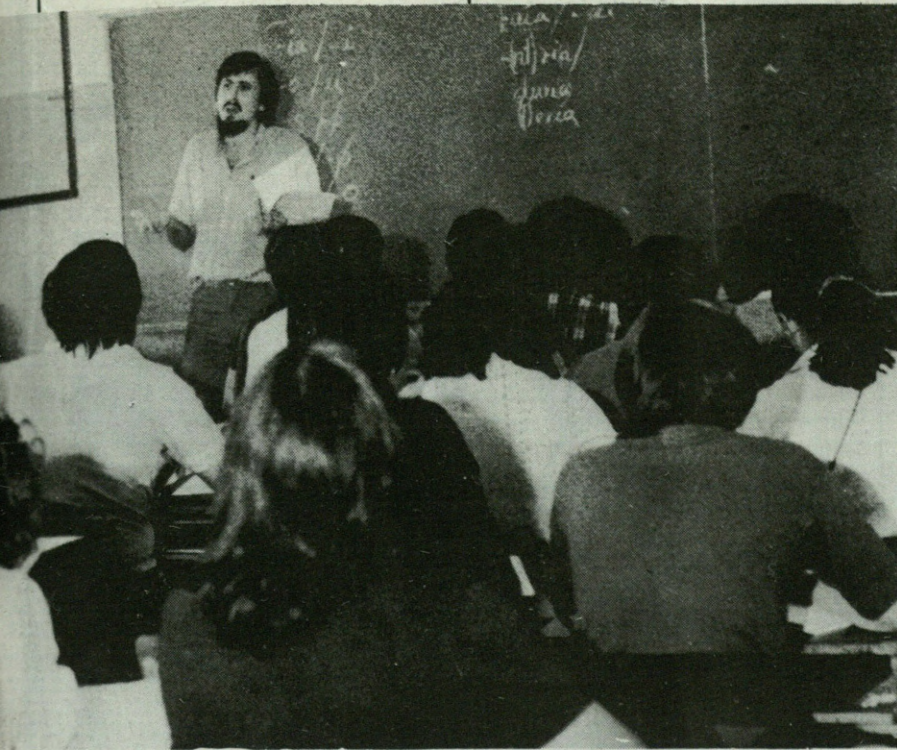
Bosten bat txosten zituzten prestatuak ehendik, 1Ana taldea banaturik osatuak.

Euskal Herri guztiko jendea bidu zenez (eta nabarmena Iparraletetik normalki baino gehiago etorri zirela), honen arabera bilaren hasieran mahaia aztertu zen,

errejional bakoitzetik pertsona bat izendatuz. HOnela, Nafarroatik Sagrario Aleman, Bizkaitik Begoña Bilbao, Iparraletetik Arrosagaray, Gipuzkoatik Txillaardegi eta Arabatik Kepa Mendia izan ziren autatuak. moderatzaile, Txelis Avarez.

Lan egitera etorriak zirela eta ez ziren beste biltzar klasikoetan gertatzen den bezala txostenetako puntuak onartu edo enmienda batzuk aurkeztera mugatu. Hau ezik, lan taldetan banatu eta banan banan puntu guztiak eztabaidatu ziren.

Debatea oso aberatsa gertatu zen



– Hizkuntzalaritzan, B mailako tituloa ateratzeko ikastaroan, Fisikan, Natur Zientzitan eta Historian.

– Zer iruditzen zaizue hemengo giroa?

– Irakasle eta ikasleen arteko harremanak oso onak dira.

– Araban nola ikusten duzue euskara eta euskal kulturaren etorkizuna?

– Aurrera doala poliki poliki. Arabako etorkizuna, Euskal Herri

guztikoari loturik dago. Gasteizer 15.000 euskaldun edo bizi gara, ez da, beraz, hiribururik erdaldunena.

– Euskal filologiako fakultateak zerbait eman al dio Gasteizko euskal giroari?

– Oraindik ezin da esan, pentsa, iaz sorturiko fakultateko fruiturik ezin dela ikusi. Etorkizunean emango diola pentsa daiteke.

– Talde kulturalak nola daude Gasteizen?

– Zenbait talde badira; dantza eta musika taldeak, antzerki taldeak. Liburudenda eta liburutegietan ere euskal liburuak sartuz doaz poliki poliki, euskara erreibindikatzen duen talderik ere bada.

Diputazioak dirulaguntza edo subentzioren bidez konpondu nahi izan du euskararen problematika; gure ustez, problematika hau oso sakona denez, plangintza orokor baten beharrean dago.

– Eta ikastolak nola daude, zenbat daude?

– Araban 20, gehienak eskolaurrekoak BUP duen ikastola bat bakarra dugu. Araban, Federazioko ikastolak eta Diputaziokoak daude, geroari begira ikustear dago zein bide hartuko duten.

eta beste momentu batean zehatza-go aztertuko badugu ere, hauxe azalduko dugu: onarturiko helburuei buruzko txostena.

Helburu nagusitzat, euskararen erabilpenaren normalizazioan kokatuz, irakaskuntzan, administrazio publikoan, komunikabideetan eta zerbitzu publikoetan sistematikoki ukatzen diren eremu linguistikoen berreskuratzea jartzen da. Hau hala izanik, beste puntu batzuen artean gehienbat eztabaidatu zenetakoak, ea plangintza Euskal herria nazional mailan hartuz egin behar litzatekeen, eskubide eta beharrak kolektiboki betetzeko, ala eskualde bakoitzean dauden egoera eta beharrei lotuz. Hala ere, txostenak dioenez, ez da onartzen euskararen erabilpena tokian tokiko euskaldungoaren proportzioari mugatzea, ho-

rrela gauzak dauden eran gelditzen direla eta.

Barne egitura eta ekintza programaketari buruz eztabaida franko izan zen; adierazgarriena, taktika mailan sarturik, ekintzaren bidez sendotzea onartu zela azkenik. Lehengotasuna ekintzari berari edo erakundea zabaltze eta sendotzeari eman, hor zegoen koxka, erdibideak ere agertuz. Nolanahi ere, erakundeak momentu bakoitzean duen kapazidadeari lotua egon behar duela, baina bere funtsa ekintzak aurrera eramatea dela, hauen neurrian indartuko dela alegia.

Beste eztabaida ugari ere izan zen. Erakunde gazte eta osatu berriari ezin nolabaiteko heldutasuna eskatu oraindik. Izan ere, hain denbora laburrean zabaldu eta indartu

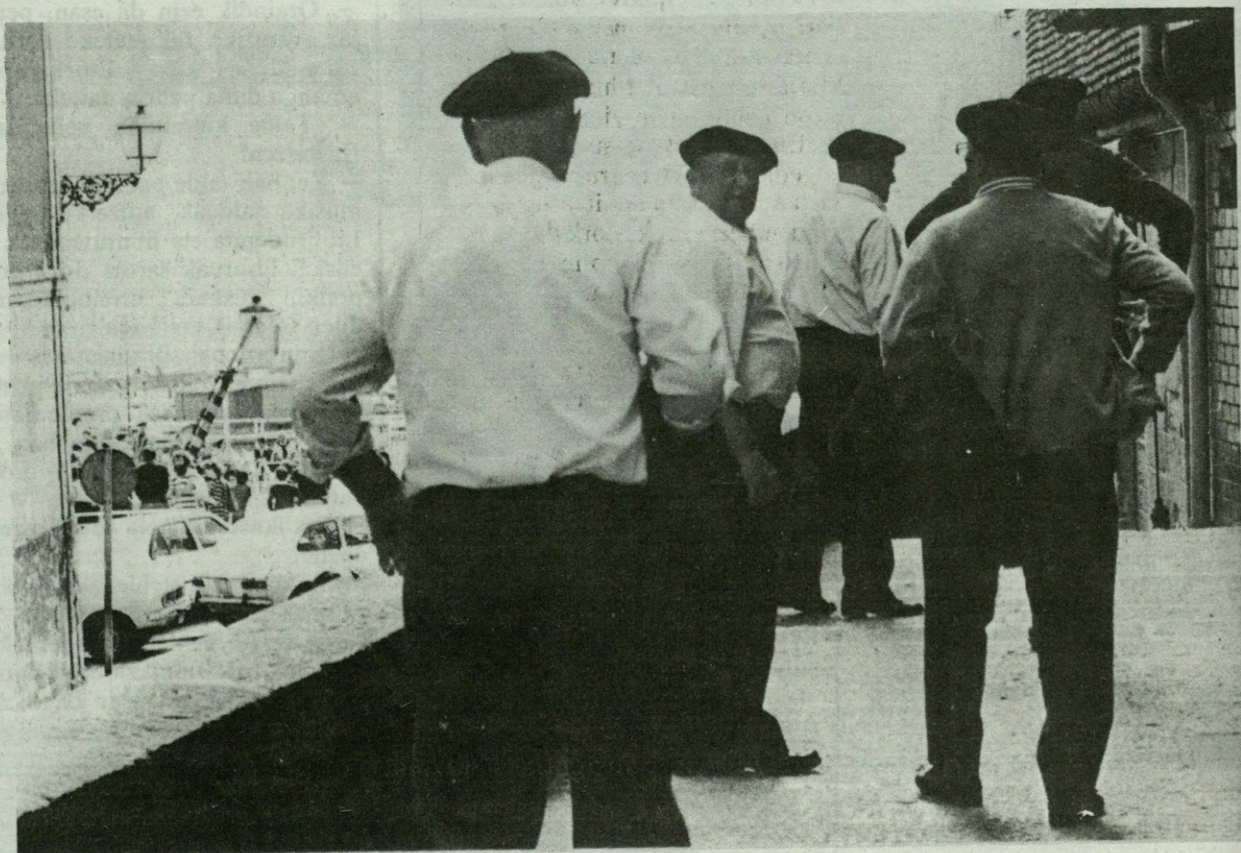
den erakunderik gutxi egoten da, eta hazitzeak problemak dakartza.

Zenbait arazo mahaiean gelditu bazen ere, ekintza programaketarako komixio bat eratu zen, hamar lankidek osatua, barne egitura eta programaketak landuz, ekintza zerrrenda bat prestatzeko proposamen modura. Mahai nazionala behetik gora izandatu behar zela eta, herri eta errejionaletatik hasita eratuko da.

Oso inpresio ona jaso genuen lehen biltzar nazional honetatik. Aurrera begira erakunde honek are eta martxa hobea hartuko duela espero daiteke.

ALDUNENE

itsasoaren garaileak



Ez zen txalo faltarik izan ez bertsolarientzat —Joxe Agirre eta Patxi Etxeberria—, ez KRESAIAko dantzariarentzat Inkansableentzat eta ezta Gaztelubide otxotearentzat. Baina Martin Arraitonandia mutrikuarrak bere lehen kanta bukatu zuenean, a zer zartakoak! Izan ere Martin beraien artean sortutako artista baita.

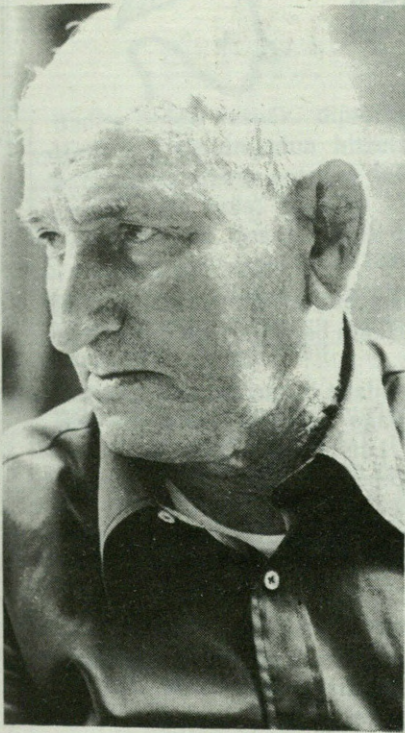
Hondarrabitik Mutriku arteko arrantzaleak ziren, 70 urtetik gorako bajurako arrantzaleak, duela 54 urtetik hona, Karmengo Amaren egunean donostiako kaian biltzen direnak. 213 dira jai hau antolatzen duen elkarteak aurtien fitxaturik dauzkanak, baina, urte horietako jendearen artean harritzekoa ez ezin etorria eta 135 izan ziren ospa-

kizunetan. Zenbat lan urte, zenbat estuasun, zenbat nahigabe, zenbat ixtorio... zenbat itsaso pilaturik GAZTELUBIDEko jantoki honetan. Zaharxeago, gaztexeago, luzeago, motzago, bizkorrago, makalago, lentedun, lentegabe, txapeldun, txapelgabe, makutsetan nahiz txaketaz jantzita, guztiek zerbait berdina: arrantzale izatea. Eta itsasoa maitatzea.

«Zortzi urterekin hasi nintzen ni itsasoan. Gero itsasoari beldurra hartu eta legorrean zazpi urte egin nituen, baina nere ametsa nabegatzen segitzea zen eta berriro itzuli nintzen». Eta orain ere Martin, motora hartu eta txipiroietara joaten da, tabernan eta etxe zuloan sartuta geldituz gero, makaldu egiten

dela eta. Ez etsitze horretan egongo da behar bada hirurogeita hamazortzi urte betetzeko egonik, hoge gutxiagokoaren itxura duen gizon honen sekretoak.

Alkandora ireki eta kolkotik periodiko paper batetan bildutako partitura atera digu Martinek: «Gora Jainkoa zeruetan, gora itxaso mendietan...» Cecilio Pagoaga Mutrikuko organistari aurreko egunean presta erazitako partitura, mezetan kantatzeko, aspalditik kantari ibiltzeko ohitura baitu Martinek. Asturiasa bi hilabeterako joaten ziren garaiean ere —«Llanes, Ribadesella, gijón, luanco...», zerrenda rrenda luzea bota digu —horrela ibiltzen omen zen, italiano —«O sole mio», arratsalde honetan bota



Maitagarria bezain traidorea den itsasoaren garaileak. «Asturiasko partean, eguraldi ederra zen, barkua arraiez bete bete egin genuen. Berandu samar zen eta hantxe afaldu eta hurrengo egunean itzultzea erabaki nuen. Bodegan lo kuluxka bat botatzen nengoela, hara non deitzen nauten:patroi, patroí! Eliza hori bezain olatu haundiak ziren» kontatzen digu Bernardok Santa Maria seinalatuz. Ehunda berrogei gizon galdu omen ziren hemendik Galizira bitarteko kostan orain dela hogeitahiruren bat urteko denboral hartan. Eta hala ere itxasoa jarraitu zuen Bernardok, nork daki beharrak ala itsasoarekiko maitasunak, zerk ghiago butzatuta.

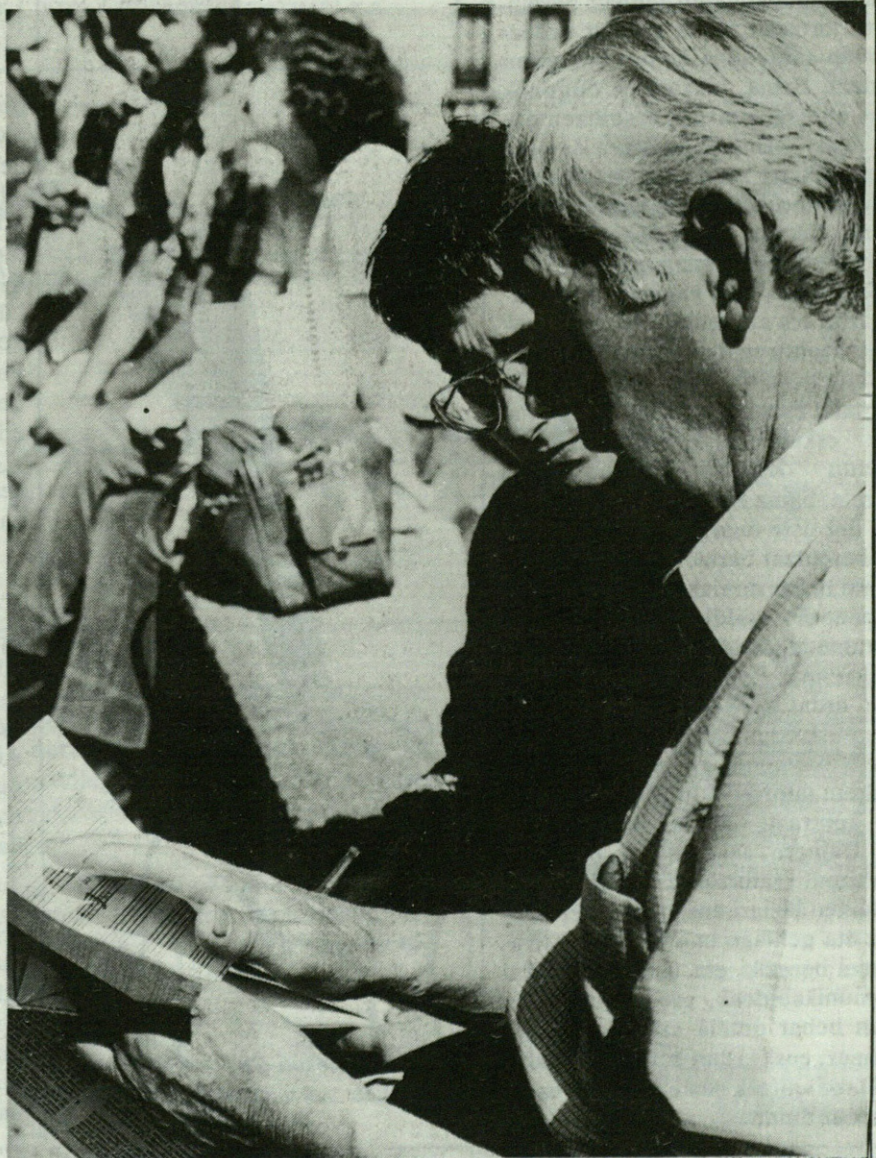
Oraingo arrantzale hauek badute pensiotxo bat ere, egia esan,

edonori koloreak gorritzeko modukoa (lehen 6.000 pezeta, orain 15.000 Bernardok esaten digunez), baina ez da oraindik urte asko arrantzalea inolako erretirorik gabe gelditzen zela.

Hain zuzen ere, beste inondik ez zetorren laguntzatxoa emateko sortu zen Karmengo eguneko bilkura hau, antolatzaile den Jabier Irazus-tak esaten digunez. Gaur egun, bazkariaz aparte aurrezki kutxek eskaintako opariak ematen zaizkie arrantzale zaharrei, hona etorri ezinik etxean gelditzen direnei ere. Erregali horiek besapean hartu eta, «Gernikako Arbola» eta «Agur Jaunak» kantatu ondoren, kaieko festak hasten ari zirela,despeditu dira norbaitek dioenez den hurrengo urterarte Martin, Bernardo eta beste guztiak.

duen azken kanta, «Santa Lucia» —nahiz espainolez ere kantatzen —»Doña Francisquita», «Ia del sotto del parra!», «Gigantes y cabezudos», jotak...—.

Bernardo Elduaienek bi bandera ditu, bata Francoren eskutatik jaso, Hondarrabiko arraunlarien patroí ibiltzen zen garaiean irabaziak. Eta ezin du ulertu «lehen elkarrekin hain ondo ibili» eta orain nola ezin diren konpondu bestaldeko arrantzaleekin. «Hor putzu bat dago, bixigua eta lehatza eta egoten dena. lehen denok elkarrekin ibiltzen ginen, baina lehendabizi hiru mila behar zituztela, gero sei, gero hamabi, orain berrehun...».Eta bera orain itsasora irtetzen ez bada ere, hor ditu semeak, bestaldean berriz arrebak ezkontuta, eta hauek ikustera ezin joan, «bestela zer esango dute herrian?». Ba omen da bestaldekoek amore eman eta gauza konponduko ote den zurrumurrurik. Hori nahi luke mugaz haruzko kutsuko euskara duen Marinar honek.



euskal azentua non eta nola

Euskaraz ez dugu azenturik idazten. Hobeki esan, Euskara Batuan eta euskalki gehienetan ez dugu idazten. Halere, izan dira azentuaz idatzi duten euskalkietako euskal idazleak (Joannes Leizarraga, Joakin Lizarraga «Elkanokoa», zubertarrak,...) baina bi eginkizun hauek erabili dute nagusiki: aditzaren eta deklinabidearen zenbait bereizketa lortzeko edota zerbait ordezkatzeko (azkeneko kontsonantearen ordezkari). Baina, idazten ez dugunok ere, mintzatzerakoan erabiltzen dugu noski. «Hori zuen etxea da» eta «hark ekarri zuen» azentu desberdinez ahozkatzen ditugu. Beste puntu bat da ordea, hemen ukitu nahi dudana: Izenen azentua edo hobeki esan, izen nagusia bereiziki. Izan ere azkenaldi honetan, zenbait azentu-mota arraro samarraz entzuten baititut deitura berberak. Badakit euskalki desberdinetan nahiz eskualde diferentetan ere, azentu desberdinez ahozkatzen direla, baina entzuten diren guztiak ez dut uste onargarriak direnik eta hoberentzat hartzen ditugunak bulatzatu behar direlakoan nago. Baieztapenezko esaldi-motak hori baino eztabaidagarriagoak gerta dakizkigukeenez. Zenbait hiri handitako edo erdal giropeturiko euskaldunei eta euskaldun berriei entzuten zaizkie nabarmenen eta betidaniko euskaldun jatorrenekin konparatuz gero, kontraste handia eskaintzen dute. Gainera, azkenaldian, oraindano azentu jatorrenez izenak esaten zituzten hizlari euskaldunei ere geroz eta gehiago entzuten diet, irratikoei bereiziki eta uste dut euskal komunikabideak, eredu eta maisu izan behar dutela azentuari dago-kionez, euskaldun berriek eta zaharretako anitzek beste fonetika-eskolarik ez dutenez.



Gaia hobeki aztertzeko, adibide mailakatu batzu jartzen ditut ondoren:

—Silaba bakarra duten hitzetan, ez dago zalantza handirik: Jón, Xán, Lúís, Rúíz, Sáíz e.a. esaten dira. Diptongoetan bi azentu jarri ditut baina biak azentu bakarpean esaten direnez egin dut hori, idatziz nolarebait adierazteko.

—Bi silabadunetan llana egiten dugu orokorki. azkenurreko silaba azentuatzuz: Áia, Áian, Éa, Éan, Jóxe, Jókek, Jónék, Íbon, Pérez, léte Áltzo. Áltzon. Máíder, Aítór, e. a. Halere, agintekera kideko deietan, beste hitz batzuen antzera aguda egiten ditugu, hots, azkeneko silaban azentuatzuten ditugu: Joxé!, Joné!, Ibón!, Maidér!, Aitór! leté! Peréz! Hauek ongi erabiltzen dira gehienetan, inoiz «Ibón etorri da» edo kidekorik entzuten bada ere «Íbon etorri da» ezan ordezkari berdin leku-izenekin: «Jáka ederra da»noski.

—Hiru silabadunetan berriz, esdrujula bezala edo haserako lehen silabako azentuaz ahozkatzen dituzte Goierriko euskaldun petuenek: Félipe etorri da, Jóxeren etxea da. Áltzaga ederra da, Tólosak esan du, Pélaez doa, Élbira dator, Hérnanin dago, Lízaso dabil, Jóxe Lázkanok egingo du, e. a.

Azkenaldian maiz samar beste era honetan entzuten dira; Felípe etorri da, Joxéren etxea da, Áltzaga ederra da, Tolósak esan du, Peláez doa, Elbira dator, Hernánin dago, Lizásó dabil, Joxé Lazkánok egingo du, e.a. eta nire ustez erdal eraginarean fruitu dirateke.



Badira ordea kasuak, diptongo-
antzeko eta diptongodun hitzetan
edo, bigarren silaban azentua dara-
matenek, hala nola: Lazkaón bizi
da, Zaráútxa doa, Beásain gertu da-
go, e.a. Bokalez hasten diren batzu
berriz, lehengo legeari jarraituz
ahozkatzen dira: Átaungo jendea,
Áiako harriak, Árregi dabil, e.a.

Deitzerakoan, aguda bihurtzen
dira: Arregí!, Elbirá!, Pelaéz!, Fe-
lipé!, e.a. Hiru silabadunetan dau-
de ene iritziz gauzarik eztabaidaga-
rrienak edota mailaketarik handie-
na eskatzen dutenak. Hortik gora-

hirugarren silaban azentuatuz era-
biltzen dituzte.

Maiz beste era honetan entzuten
dira: Hona hemen Amurítza, Lopa-
tégi dator, Donostía ederra da, Az-
pillágak kantatuko du, Peruréna
txirrindularía (6), Arrasáte, Mendi-
zábal Harrijasotzailéa(7), Quinta-
nílla Idazkaria(5), Hau Joxemígel
dugu, e.a.

Deitzerakoan aurrekoak beza-
laxe: Azpillagá!, Amuritzá! e.a.

—Sei silaba edo gehiago dituzte-
nak berriz, era honetan: Arétxaba-
leta, Atórrajauregi, Gabikagogeas-
koa, Eléjabeitia, txirrindulári bat
harrijasotzáile bi, e.a. beraz, lehe-
na bigarren silaban eta gainontzeko
silabak berdintsu ahozkatu ondoren
azentuerrdi bat azkenekoan. Ikus
grafikoan:

Badakit gai honetaz katedra ezar-
tzerik ez dagoela, baina entzuten
diren zenbait hitz, izen eta esal-
dik hartzen duen arrotz-aireak bul-
tzatu nau irizpide hauek argitara-
tzera.

EUSKARAZ

A - ré - txa - ba - le - tá

A - tó - rra - jau - re - gí

ESPAÑOLEZ

A - re - txa - ba - lé - ta

A - to - rra - jau - re - gi

koetan, gauza garbitzen bide dela
dirudi, nahiz eta azentu desberdin-
tasunak nabarmenago eta ozenago
gertatu.

—Lau silabadunak, honela ahoz-
katu ohi dituzte Goierriko euskal-
dun petuek: Hona hemen Amú-
ritza, Iopátegi dator, Donóstia ede-
rra da, Azpillágak kantatuko du,
Fernándezek esan du, Perúrena
txirrindularia, (6) Arrásate, Mendi-
zábal harrijasotzailea, (7) Quintáni-
lla Idázkaria (5), Hau Joxémigel du-
gu, e.a. Beraz lau silabadunak, es-
drujula bezala edo azkenetik hasirik

—Bost silabadunetan berriz, ho-
nela jokutzen dute: Etxéberria
bertsólaria, Zubizarreta pelótaria,
Altólagirre haizkólaria, Anásagasti
jokálaria, Argíñarena, e.a.

Orain aldiz, Etxeberría, Zubiza-
rréta, Altolagírre, Anasagásti, Ar-
giñaréna, e.a. entzuten dira eta ni-
re ustez ez dira oso jatorki esanak

Deietan aurrekoak bezala; Etxe-
berriá!, Zubizarretá, e.a., zailago
gertatzen bada ere.

Hizkuntzalaritza-ikerketetan ari
direnentzat harrobi bikaina dirudi
eta lerro hauek norbait gai hau sa-
konago aztertzeraz bultzatuko balute
eta entzuten duguna hobetzeko bi-
de-urragarri gerta balitez, artiku-
luaren helburua betetzat emango
nuke.

ANDONI SARRIEGI
MURUMENDI

himalaiako basajauna

Gaur egunean, euskal ikurriña munduko teilatuan jarria dagoenean, euskaldunek gure mendizaleek, beren garaipenarekin batera, ekarri dizkiguten ohiartzunen bidez, Everest eta, Himalaia mendikatea ezagutu (edo hobeto entzun), dugu piska bat gehiago, edo behintzat ezagunagoa, egiten zaigu.

Bainan egiazko egia esateko ez dugu asko gehiagorik deskubritu. gorik deskubritu.

Lerro hauetan, Himalaia eta Euskal Herriaren artean arkitzen ditudan loturei buruz, gustatuko litzaidake piskat mintzatzea.

mendietako gizandia

«Yeti», «meti», «kang-mi», «migo»,... litz hauek denak gauza berdina esan nahi digute, baina oraindik inork eztaiki seguru zer.

Himalaiako mendikatean, (Nepal, Buthan, Sikkin, eta Tibet, gaurko mapa politikoa jarraituz), bere mendi eta zelaien haunditasunean, erdi gizon, erdi abere baten izaera oso ezaguna da hor bizi diren herrietan.

Gaurko jakintsuek ezakite zer esan hortaz. Batzuen iritziz, hartza edo izugarritzko tximu haundia, besterik ez da. Mendebaldeko tekniko eta zientzi-gizon eszeptikoenek mendi hauetan bizi diren herrien ipuin zahar eta polit bat dela esaten digute, eta besteen iritziz, gizona eta tximuaren artean gelditzen denazken lotura dela gogor eta pizkor defenditzen dute.

Historia hau, nahiz oso zaharra izan, mendebaldean 1887 urtean ezagutu zen lehenengo aldiz. Urte hortan W.A. Waddell koronel inge-

lesak, zelai zabal baten elurretan ikaragarritzko gizon baten urratsak arkitu zituen.

Piskanaka piskanaka arkikuntza hauek oso arruntak egin ziren alpinista eta esploradoreen artean. 1948 urtean, Frostis eta Thorberg esploradore noruegoek yetien era-soak sufritu zituzten, eta urte hoietan ere, Erik Shipton ingeles alpinistak, yeti baten urratsaren lehenengo argazkiak lortu zituen.

Inglateran, 1954 urtean, eta geroxeago Ipar Ameriketako Estatu Batuetan espedizioak antolatuz ziren yetia harrapatzeko. Ez zuten bere helburua osoki lortu, baina hala eta guztiz argazki berriak ekarri zizkiguten. Britanikoen mendietako lamategi batean gordetzen zituzten yetiren ileenak. Eta amerikanoek beste lamategi batean zegoen esku fosilizatu batena.



Gaur egun, berdin berdin jarraitzen dugu, ezer gehiagorik jakin gabe.

Oraindik ez dakigu zer den, gizona, hartza edo gorila haundi bat. Bakarrik horko ipuinek eta ikusi duen jendeak kontatzen digutena: Gizon haundi eta iletsu bat dela eta mendietan bizi dela.

Hau entzutean zeinek ez dio bere buruari galdetzen, gure ipuinetako basajauna eta Himalaiako kondairetan azaltzen, den yetia, pertsonaia berdina ote den edo ez?

Neretzat behintzat, egiten dituzten yetiren deskizioak eta Basajaunari buruz ezagutzen ditugunak, antz haundia daukate. Esate baterako hemen daukazu Joxe Miel Barandiaran ospetsuak «Mitologia vasca» liburuan hortaz esaten diguna.

«Basajaun, señor de la selva, es el genio que habita en lo más profundo de los bosques o en cuevas situadas en lugares prominentes. Tiene cuerpo alto de forma humana, cubierto de pelo. Su larga cabellera le cae por delante hasta las rodillas, cubriendo el rostro, el pecho y el vientre. Es el genio protector de los rebaños. Da gritos en la montaña cuando se acerca alguna tormenta para que los pastores retiren su ganado...»

J.M. Barandiaran «Mitologia vasca» 87.orr.

ametsa ala errealitatea?

Nerentzat irakurri dugun ohar hau entzutean eta yetiren deskizioa entzuten dudanean kontu berdina iruditzen zait, edo beinepein musika berdinarekin.

Bakarrik gauza bat aldatu beharko genuke; hemengo artaldeak,

han, Himalaian yak-enak (Himalaiako behia) izango dira, besterik ez.

Zihur nago, horko sherpa bati kontatzen badiogu Barandiaranek esaten duna, eta gero eskatzen badiogu personaiaren izena, «yeti» erantzungo digula.

Ezkatik beste herrienipuinetan gizandi iletsu honen izaera agertuko den edo ez, eztaikit, Bainan Euska

Herrian eta Himalaian bizi diren herrietan gutxienez bai!

lauburuaren erabilkera

Eta basajaunena ez da arkitzen dudana lotura bakarra. lauburuaren erabilkera oso zabaltua dago bai Tibetean eta zer esanik ez gure herrian. Badakit lauburua, Europa eta Asiako herri askotan arkitu dezakegula, baina tibetanoen kulturaren konstante bat bihurtzen da.

Eman dituan loturekin ezin dut eta ez dut nahi ezta ezer demostratu. Bainan hor daude eta kome-nigarria iruditu zait lantxo honen leerroetan aipatzea.

Ez dut lan hau bukatu nahi, Martin Zabaleta eta Everest mendira joan zen espedizioa osaten zuten beste gustiei, nere zorion beroenok eman gabe. Aupa!

KAROX BARRENTSORO.

gernikako sua

1835 urtean, goiz euritsu batean, Bizkaia zanpatzeko asmoekin, espainol harmada Gernikako ateetan sartu zitzaigun. Espainol buruzagiek uste zuten Zumalakarregiren gerri-lari azken kolpea ematea, eta euskaldunen erreboltarekin amaitzea betiko. Baina Gernikako kaleetan zehar sartzen hasi zirenean, etxeetako leihotatik tiroketa gogorra hasi zen. Hor zeuden txapelgorriak beren foruak defenditzen.

Bizirik atera ziren liberal espainiarrak Lekeition gorde ziren, Espartero jeneralaren laguntzaren zai. Euskal Karlistek Herri Santua utzi zutenean, Espartero eta bere soldaduek hartu zuten Gernika eta su eman zioten. Beren ekintza adoret-sua eginez gero, «Aquí fue Guernica» burnizko txartela ipini zuten, afrenta moduan.

Honekin euskaldunen eskubideekin bukatu nahi zuten! Frenatu nahi zuten gure herriak zeukan eta daukan askatasunaren egarria.

Urteak pasa ziren, Zumalakarregi hil zen. Kendu zizkiguten gure foruak eta gure libertateak. Ekarri eta sartu zizkiguten beren hizkuntza, beren literatura, beren historia, beren kultura prefabrikatua, baina sekulan ez zuten gure askatasunaren aldeko borroka moztu.

1937ko apiliaren 26ean, espainolek Gernika erre ziguten berriro. Eta gure lurretan amorrazioa eta heriotza berpiztu ziren. Orain ez ziren espainol liberalak izan, faxistak baizik, baina hori bai, beti gorroto berdinarekin.

Berrogeita lau edo bost urte gehiago pasa dira. Franco hil da, Martín Villaren itzala urrutiratu da, baina haien odolezko haziak aurrera jarraitzen dute.

Eta arrazistak deitzen gaituzte, gure euskara zapaltzen duten bitartean.

Arazistak! Eta tximinoen kaiolatan sartu nahi gaituzte, turista eta etnologoen aurrean aureskua dantzatzeko, edo bestela Espainiako haundikeriak kantatzeko Europako hizkuntza zaharrean, kastañuelen erritmoarekin.

Arazistak! Eta tximinoen kaiolatan sartu nahi gaituzte, turista eta etnologoen aurrean aureskua dantzatzeko, edo bestela Espainiako haundikeriak kantatzeko Europako hizkuntza zaharrean, kastañuelen erritmoarekin.

Arazistak! Eta bideetan bortxatzen dituzte gure herriko neskatilak.

Arazistak! Eta erailtzen dituzte gure gudariak.

Arazistak! Eta betetzen dituzte Espainiak espetxeak gure seme onenekin.

Arazistak! Eta ekartzen digute txakur eta salatari gehiago.

Arazistak! Eta bi aldiz erre digute Gernika....

Gure Iparragirrek, bere «Gernikako arbola»rekin, munduko lau haizetara euskaldunen anaitasun eta pakearen gutuna zabaltu zuen.

«Eman ta zabal zazu munduan frutua...».

Baina hala ere, egun horietatik gaurko eguneraino zenbat odol eta zenbat malko ikusi ditugu euskaldunen gorputzetan.

Gure eskua irekita egon da eta dago munduko herri guztientzako. Euskaldunen unibertsaltasuna nahiko probatua dago, nere ustez. Bakarrik askatasuna eta gure nortasuna pekean uztea eskatu dugu. Hainbeste al da? Eta zer eman digute?

Gernika, euskaldunen askatasunaren ikur gaixoa! Zenbat aldiz gehiago erreko zaituzte?

MARITXU ARRATIBEL

euskal tradizioak deskubritzea

Orain, une honetan, euskaldun gehienok politikan, langabezian, krisi ekonomikoan eta beste hainbat gauzatan sartuak gaude, edo behintzat inportantzi haundi ala gehiena ematen diegu.

Nik ere bai, ondo pentsatuta, horri ematen diot askotan interesa haundia, eta irakurtzen hasten naizenean, ez dut, edo gutxitan, kultur alorretan, kirolean edo baserriaren gauzetan erreparatzen. Zergatik hau? Erantzunak anitz daude, baina nik, eta beste arazoak utzi gabe, uste dut hasi egin behar gure gure historia, gure tradizioak, ipuinak, herriko ohiturak, artea eta gure herriari nortasuna ematen dioten tradizioak aztertzen.

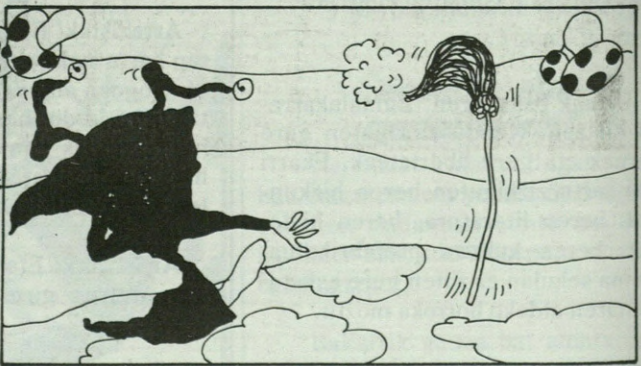
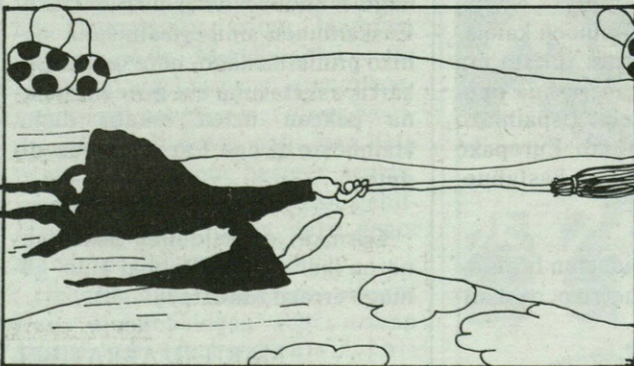
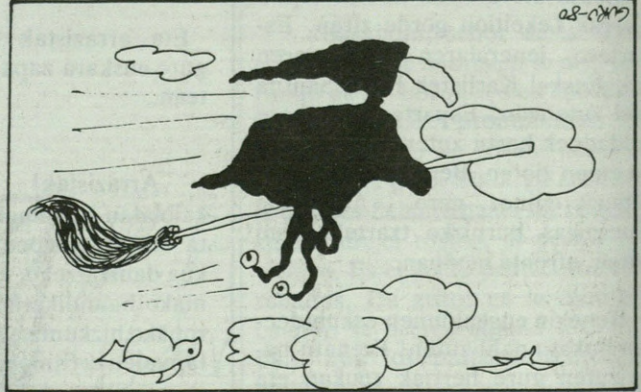
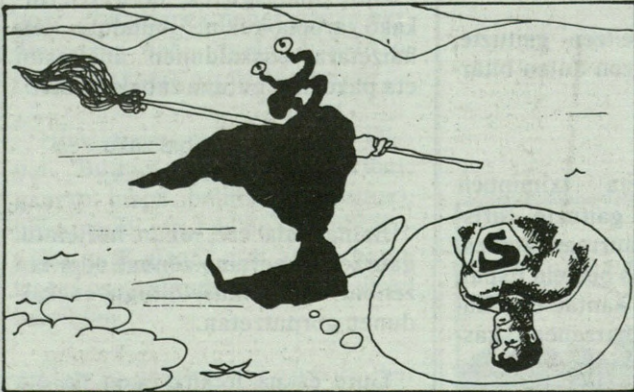
Nik uste dut, herrian gertatzen diren notiziak, oharrak eta abar, nabarmenak direla, bere inportantzia eman behar diegula; hori uste dut pasatzen zaiola Euskal Herriari, ez direla errespetatzen notizi hauek, herri bat egiten duten notizi txiki hauek. Gauza anitz daude Euskadin egiteko, eta baita ere kultura orokorraren aldetik, eta hasi beharko dugula dena hil baino lehen "por inanición" delakoaz.

Askotan, liburu bat hartzen dudanean, GAROA, AMAIA, KATTALIN ERAUSO eta abar, edo beste pertsonaje historiko edo leiendakoez, izugarrikoa iruditzen zait herri honen aberastasuna, herri honen burruka bere etsaia- ren kontra, hori ez 2.000 urte hauetan, ez! Beti izan da Euskal Herrian burruka bere izatearen defentsan.

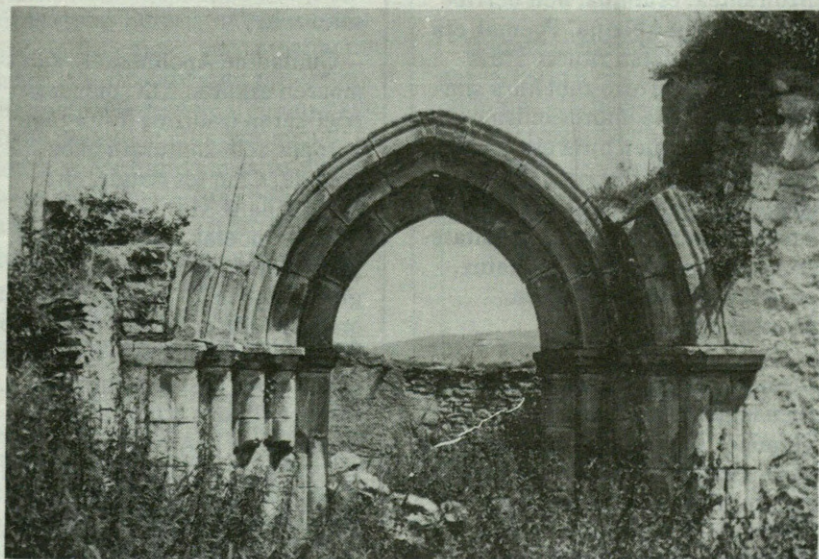
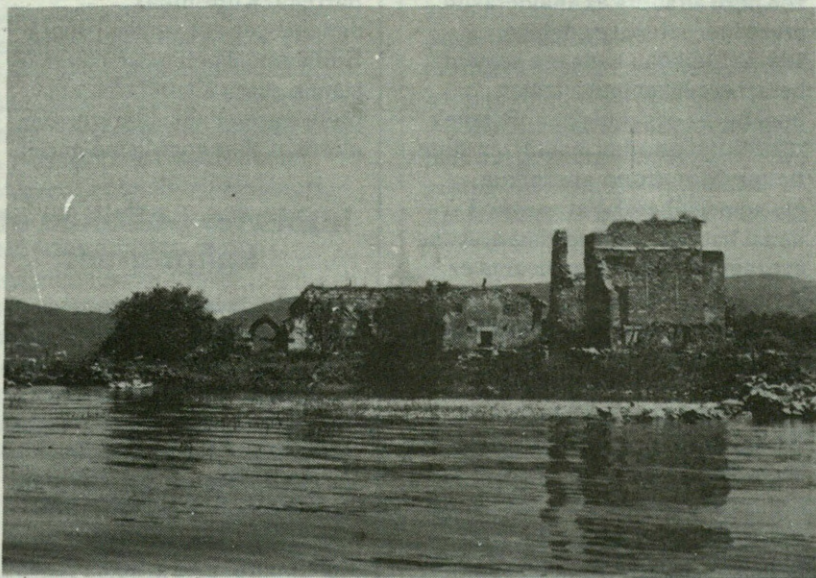
Bukatzeo, segi ezazute, gizon emakumeok, euskal kulturaren alde, eskabazioetan, folklorea, musikan, inbestigazioetan, zeren hau da herri baten enpresa haundiena, inbestigazioa, bai tekniko aldetik, bai materia guztietan, hori zuek nik baino hobeto dakizute. Eta amaitzeko, agur beroena guztiei.

GORA EUSKADI EUSKAL-
DUNA
X.X.

SORGINTXOAK



gure herrien heriotzak



Euskal Herriko edozein tokitako bazterrak ditugu argazkietakoak. Asunez inguraturik, heriotzak aspaldidanik ukituta diren eraikuntza zaharren azken arrastoak. Eguzki eta ekaitzaren jostailu.

Aintzinako harriek eskulangile euskaldunaren trebetasun magikoa adierazten digute, egunez-egun, orduz-ordu indar ahulagoaz egiten dutelarik.

Eta basetxeak, elizak, kanposantuak, herrixkak...bertan behera uzten diren batera gizonaren gogoan hutsunea nabariago dagerkigu, sustrai zahar bezain sendoak hantxe utzi baititugu.

Hiriaren segada faltsuan jarriko dizkigu oinak maila garaia gorik lortzeko ahaleginetan. Baina eguneroko mailuka traidoreak-apurka, apurka, bereganatu egingo du, bakardade eta isolamendurik mingotsenean amaitzeko. Berak baserri hartan bizitzen zuen bakartasuna baino tristeagoa, oraingo honetan gorputzarena ez ezik arimarena ere sufritzen baitu. Bitartean, basetxearen berezko berotasunik ezagatik erortzen hasiko zaizkigu hormak, hauekin batera heuren historia ondatzen —galtzen— zaigularik. Eta herrixka haren izana bera denboretako gau beltzean hilko da, bere semeek ez baitute arnas berririk ematen jakin.

Behinola gureak, «**begira aita, erregeren etxea**» esaten badigu, zihurki ixilunea izango du erantzun, lotsaz beteriko erantzuna, noski, mutikoaren jakin nahia asetzeko ez baikara gai izan.

Eta handik, goitik, erdi eroritako leihotik burua azaltzen duelarik bele beltzak —irrika— bere kanta tragikoa eskainiko digu.

MENDIAGA

guillaume apollinaire (1880-1918)

artearen eta literaturaren bidegurutzean

«Perdre

**Mais perdre vraiment
pour laisser place à la trouvaille»**

XX. mendearen atarian Guillaume Apollinaire artearen eta literaturaren bide guzien bidegurutzean dago, kausitze guzien lekuan esploradore irredentoen antzera. Haren erretratu grafiko eta literarioak asko dira: Pablo Picassok maiz karikaturizatu zuen, Henri Rousseau Douanierak krabelin gorriska eta zuriska artean musak gidatua erretratatu zuen, haren irudia eraman zuten oihalera halaber Max Jacob, Maurice Vlaminek, Giorgio de Chirico, Marie Laurenein eta bestek. Guziak Guillaume Apollinaireren albotik iragan ziren noizbait, orduan, XX. mendearen hastapenean —a posteriori «belle époque» deituko zen garai haretan— Paris zelarik kultur munduaren bihotza eta Guillaume Apollinaire, esate baterako, bihotzaren zain koronaria.

poloniar neskatila eta kardenal haurgina

Guillaume Apollinaireren biografoek ez dute sekula argitu nor

HOTS!

Zarauzko HAURKARI haurtzaindegiak, hiru hilabetetik hiru urterarteko haurrentzat matrikula irekia du datorren ikasturterako, uztailaren 30 arte. Izenak haurtzaindegian bertan eman.

zen bere aita, eta ez ahaidetasun arazo hau aztertu ez delako, zentzu ludikoan bada ere semeari berari ere laket bait zitzaion honi buruz espekulatzea. Batzuek ofizial italiano bat hautatzen dute, bestek Monacoko apezpikua, eta semeak berak Vaticanoko kardenal bat barruntatzen zuen. Aita ezezaguna baduen arren ama ez: Angélica Kostrowtzky hogeituroko aristokrata poloniarra gogoarina eta bidatzia omen zen. Wilhelm-Albert-Vladimir-Alexandre Apollinaris Kostrowtzky, beraz, Erroman sortu zen 1880eko abuztuaren 26an.

Izen ugariak zituen hautatzeko, 1889an Parisera heldu zen, bere amarekin European barrena noragabetu eta pobretu ondoren, eta Guillaume Apollinaire hartu zuen. Argia zen, dizdirantea, eruditua, beti berrizatzeari buruz abiatua. Poemak eta narrazioak idazten zituen. Paris eta mendeen arteko zubi hura simbolismoaren eta impresionismoaren azken itzalen hiria eta garaia ziren. Denbora, espazioa eta ikuspegia ezabatzen hasiak ziren iadanik pintoreak, artea errealtatearekiko menpetasunetik askatuz, eta abangoardismoen lehen urratsak eginea.

André Salomón ezagutu omen zuen lehendabizi, Maurice Vlaminek eta André Derain fauveak gero, 1904an Pablo Picasso kubista, eta Max Jacob pintore-poeta bohemia. Halaber Alfred Jarry —adiskide patafisikoa— eta Henri Rousseau Douaniera —botanikako liburuetan inspiratzen zen naif tropikal zaharra—. anartean Guillaume Apollinaire adorea abiatua zen poemagintza, narratiba eta arte kritikan

barrena. Kubismoak, dadaismoak eta surrealismoak Guillaume Apollinaire baitan izanen zuten aitzindaria, eta pintuararen nahiz literaturaren alorreko abangoardismo guziek.

kubismo politikoa eta kaligramak

Izen bi daude kubismoaren hastapenean: Pablo Ruiz Picasso eta Georges Braque. Pinturako iraultzarik handienetako bat da, hemendik sortzen direlarik Gino Severini-ren futurismo dinamikoa, Fernand Leger-en konstruktibismoa, Wassily Kandinsky-ren arte abstraktoa. Guillaume Apollinaire, arte kritikoa zenez, hasieratik xarmatu zuen kubismoak, funtsean, imitaziozko artea kreazioko arte bihurtzen zelako. Eta Kubismoa zabaltzen eta literaturaren alorrera eramaten saitu zen.

Guillaume Apollinairek, kubismoaren eskutik, XIX. mendeko poetikaren tradizioa iraun zuen apropos zein konturatu gabe. Hau da, Charles Baudelaire eta Stéphane Mallarmé ondoren poetak pinturari begira geratu ziren, geroago eta poemagintza bisualago bat egiten zuten orohar. Alde honetatik funtsezkoa izanen zen Guillaume Apollinaire («Moi aussi je suis peintre»). zen bere liburu argitaratugabe baten izena.) «Alcools» liburuan —1898 eta 1913 arteko bilduman— simboismotik kubismo poetikora arteko bilakaera igartzen da iadanik eta collagearen teknikaz baliatzen hasten da. Blaise Cendrars, Jean Cocteau —beti koketatzen— eta amerikar belaunaldi galduko idazleengan ere nabarmena izanen zen kubismoaren eragina.

Baina G. Apollinaire ez zen hemen gelditu, bide honetatik aitzina, poesia eta pintura tipografiaz eta maketaz loturik «Calligrammes» egin zuen, Hitz librean eta poesia kondretoan deitu izan denaren maisu eginik.

Kaligrama poema arruntaren idazkeraren lerrotasuna deseginik eta atondura tipografiko bereziz moldaturik —maiz azaltzen den gauzaren irudia harturik— efektu plastikoa duen poema da. Maiz esan denaren aurka, kaligramak ez zituen berak asmatu, iadanik poeta grekoek (Teokrito, Simias Rodaskoa eta hainbat alejandriarrek) edota Erdi haroko askok erabiltzen zituzten. Baina Guillaume Apollinairek modernitatearen arnasa eman zion kaligramari eta, esan ahal da, futuristei eta dadakoei azpilean serbitu zizkiela letrismoa eta poesia bisuala osotzeko bidea.

pintura eta beste istorio batzu

G. Apollinaire ez zen kubistekin bakarrik harremanetan. Pintore margozaleentzat (Robert Delaunay eta enparaudentzat) berak asmatu zuen orfismo izena, Orfeoren mitotik hartuta. Futuristentzako agiri asko idatzi zituen, gero mogimendu honetatik aldendu egin zen arren. Bestalde, Giorgia de Chirico ezagutu (le peintre le plus étonnant de la jeune génération) eta arras maite zuen honen metafisika piktorkoa, amets eta gauzen arteko harreman harrigarria. Iadanik surrealismoa —nork asmatu zuen G. Apollinaire baino izen hau— aitzinatzen ari zen begien bidetik.

Beste pintore aparteko bat ere suertatu zitzaion ezagutzea: Henri Rousseau Douaniera. Ordurako oso zaharra zen baina oso gutiatsia, oraindik, Guillaume Apollinairek halere estimatu egiten zuen eta bankete handi bat antolatu zuen haren oroimenez. Festa dionisiako harrigarria izan zen, han ziren Pablo Picasso, Georges Braque, Max Jacob, Gertrude Stein, Fernande Olivier, Marie Laurenein eta beste. Henri Rousseau luzaroan biolina jotzen aritu ondoren kriseilu baten azpian

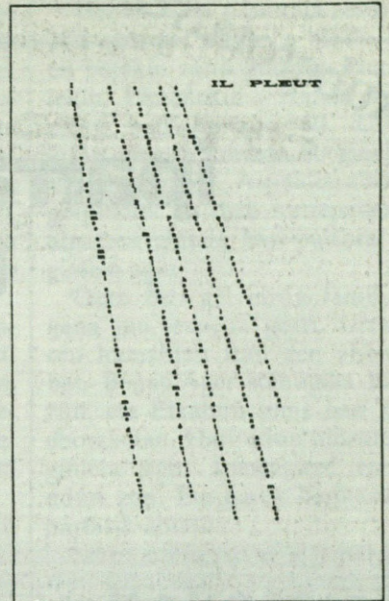
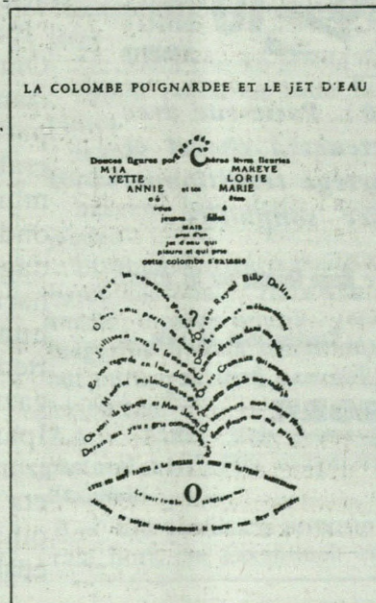
geratu zen loak hartua, itogina bailiren argizarizko tantakak burura erortzen zitzaizkiola oharkabean, pintorearen buruan elown sonbre-iru harrigarri bat egin arte.

Beste istorio tipi bat G. Apollinaire gartzelan sartu sutenekoa da. «La Gioconda» Louvreko museotik ohostu egin zuen italiano batek 1911n Galeria degli Uffizi delakora eramateko. Idazlearen idazkaria harrapatu gura poliziek eta G. Apollinaire bera sartu zuten espetxean arazoa argitu zen arte. Pariseko garai haretako bizimodua ugaria zen eta hainitz dira halaber honelako istorioak.

hamaika mila zakil eta nobela erotikoa

Pintura kritiko izateaz aparte literatura kritikoa ere izan zen. Sadeko Markesa bere lekuan —lekurik gorenenean —ipini zuen «Le marquis de Sade» liburuaren bidez, eta hauxe da bere meritotik handienetarikoa bat André Breton-ek gogoratzen duenez. Baina ez da kritiko literario bezala kreaio literarioan bezainbeste nabarmendu.

Hainitz idatzi zuen hizlaur, ipuinak batez ere «Heresiarque et Cie» ondoren. «Le poète assassiné» obra oso interesgarria da, Alfred Jarry-ren bidean, poeta persekutatuaren istoriaz.



Baina Guillaume Apollinairen obra handiena —behar bada— zera da, askorentzat eritzi hau arbitrarioa eta lizuna datekeen arren, bada «11.000 verges». Narratiba erotikoren gailur bat, eta erotikoa esaten denean pornografiko, zikin, maitasuneko edo nahi duzun bezala uler daiteke. Hemen Alfred Jarry-ren humore beltza eta erotismotik biziena elkartzen dira abentura narrazio atsegin eta arin batetan. Ene ustez, Georges Bataille-ren «Histoire de L'Oeil» delako arekin batera nobela erotikotik onena da. Entzun dudanez, gainera, bata eta bestea itzultzen ari da norbait, euskarara eragozpen frango kausitzen omen dituen arren.

Arestian esan bezala Guillaume Apollinairen gibeletik etorriko ziren dadaismoa eta surrealismoa. Baina goiz —ea noiz ez den goiz hiltzeko— hil zen. Lehen gerla, Handian, buruan zauritua izan zen trintxeran irakurtzen ari zela. Gerroztik gaisorik bizi zen, eta gripeak eraman zuen betirako 1918ko azaroaren 9an. Idatzirik utzi zuen:

«Je lègue à l'avenir
l'histoire de Guillaume Apollinaire
qui fut à la guerre
et sut être partout.»

JOSEBA SARRIONANDIA

iparragirre pastoralala urdiñarben

ZIBERUAN
URDINARBEN
PHASTUALA

PASTORALE
SOULETINE
à ORDIARP

IPARRAGIRRE

ETXAHUN IRURIKUAREN
AZKEN OBRA
1980

Uztailaren
27 an
eta
Agorrillaren
10 ian



Dernière Œuvre du Poète

ETXAHUN-IRURI

27 Juillet

et

10 Août

1980

9 et' ereditan: Kharrika üngüria
phastuakariak zaldiz eta tzintzarrada

11 orenetan: meza arizalek
khantatüirik

Arrestiko 3 orenetan:
PHASTUALA

9h30 : Passe-rue avec
acteurs à cheval et
cortège traditionnel
avec soupailles.

11h. : Messe Chantée par les acteurs

15h. : Représentation en plein air

HUNKI JIN OROER

Urte bat nonbait hor pastorala baten kariara Etxahun Irurirekin elkarrizketa luze bat egin genuela. Berak idatzitako "Ximena" pastorala Xubero guztiko neskatala talde batek antolatu eta zoin eduki aurkeztu zuen.

Udako egun aberatsak joan ziren, iduzkiaren bidai amaigabea jarraitu nahian, eta beraiekin eraman ere laborari poeta alai eta sakonaren haragizko itxura. Dolua hain astuna izanagatik, esker onen zurrumurruak poliki poliki gaintitu zuen. Orroitzapenetan bizirik dago sekulako, zuberotar guztiek bihotzez maitasun ixila eskaintzen diotela betirako. Zuberoan xutik eta kantzu dago zuberotarrak eta euskaldunak izanen direno.

Etxahunek idatzitako azken pastoraletan, beharbada guztien artetik ederrena eta euskalduna, "Iparragirre" deitzen da. Omenaldirik beroena hain ezaguna izan den poeta honi Zuberoaren partez. Urdiñarbeko herriak erabaki aurten pastorala horren muntatzea. Lan eta lan arizan ondotik hilabetetan zehar, prest dago. Etxahunen joaiteari orroit harririk baliotsuena eta hunkigarriena.

Bedatxagar Urdiñarbeko kantari gazteak dauka bere gain Iparragirreraren testoa. Bedatxagar izanen da pastorala honen süjeta eta berarekin ibili ditugun solasen oihartzuna doakizuela, Xuberoko eüskaran.

AREN

DEINAKI



ungüria

tzintzarrada



9h30 : 1

acten

Z.A. — Iparragirre pastoralaren berri huren sujeta da. Nor izan zen Iparragirre?

Bedatxagar — Iparragirre züzün Gipuzkoako poeta handi bat, Euskal Herriak üken din poeta handienetarik bat, nun ez den handiena. Iparragirre sortü zen Urretxün 1820garren urtian eta hil zen 1881.ean.

Hasi zen karlistekin güdükan, Zumalakarregirekilan. Berritan kolpaturik izan zen; lehenik karlist batalla batean zankuan kolpatu zen eta Zumalakarregik erremesiatzeko eman zeion Don Karlosen guardian sartzea. Han, Zumalakarregi hil zen. Bergaran izan zen saldükeria bat, Marotok saldü zütian euskaldunak español etsai bati. Hortan Iparragirre jun zen Iparralderat, Baionarat, eta han Bonapartistek hohiltü zien Suisarat edo Italiarat; han egin zutin kantore eli bat. Gero, hantik Londreserat jun züzün, bertan izkibatzen diela "Gazte, gazte joan nintzen herritik kanpora".

Londresen, Marotok ikusi dizü, hau jeneral beit zen, eta erraiten diozü berriz Euskal Herrirat juiteko eta Iparragirre Euskal Herrirat arrajiten düzü.

Bere karlist ideientako izan zen kartzelatia, Tolosan, Londresetik arrasartzian, "Gernikako Arbola" egin züzün, eta Tolosako kartzelan izkibatu züzün "Zibilek esan naute" kantoria.

Emazte gaia ezagutzen dizü Tolosan. Hortik Ameriketarat juiten eta artzaingoan hasten. Desertin egon züzün artzain eta han aferak gaizki juiten; emazteak erran ziozün hamalau ardi galdü zutiela, eta Iparragirrek ez ziela inporta, ardiek ere beren libertatea txerkatzen ziola, gizonek bezala. Eta gero, bankerout egin züzün, artzaingoa utz eta ostaler hasi züzün Hego Ameriketan nunbeit.

Bere ostatia Gernika deitzen züzün; han oroer burrat pagatzen züzün. Han ere afera gaizki juiten. Han izkibatu züzün "Ezkont gaietan zerbait nintzen, ezkontuta ezezz" kantoria. Bankerout egin eta berriz artzaintü.

Debratzen züzün, eta mehatü züzün izigarritan, zahartü. Desidatü zien Araban, Gipuzkoan eta Bizkaian pentsione baten emaitia eta bidajiaren pagatzea kantari handia bait zen. Arrajintzen Urretxurat, eta untzin, arrajitin, egin züzün "Hara nun diran" kantoria. Pentsione hunekin bizi züzün. Bihotz hun zen izigarri, hurrekin jostaka eta hola sosa zilarik.

Azken denboretan, karlistegoa ükatü züzün eta izkibatu: "Habil, Don Karlos zazpigarrena". Refujia batek erran zeitazun ondduek püzat ziela. Biga hil zütütüzün gai hartan, ez ber egünin bainan ber apoidütik landa.

Zenbeitek erraiten dizie hotz beitzen izan zela sesitürik, eta Etxahun gustatü ziozun hori ixtoria ederra beit zen.

Z.A. — Eta zien pastoralin, nula hiltzen da?

B. — Gure pastoralin hiltzen duzu "Gernikako Arbola"ren berset batetan:

"ez zirela eroriko arbola maitia
baldin portatzen bada Bizkaiko
juntea
laurok hartuko dugu zurekin
kortea
bakean bizi dadin euskaldun
jendea".

Etxahunek izigarri maite zititüzün haren kantoriak, "Hara nun diran" bezala, mozkor zelarik... (eta Bedatxagarrek irakina egiten du). Urte bat pürü igan dizü pastoral hunen izkibatzen.

Z.A. — Nulaz ziek hartü zünien pastoral hori? Hik ezagützen hien Etxahun.

B. — Eni gustatzen zeitazün pastoral hori, eta Etxahunek ere nahi

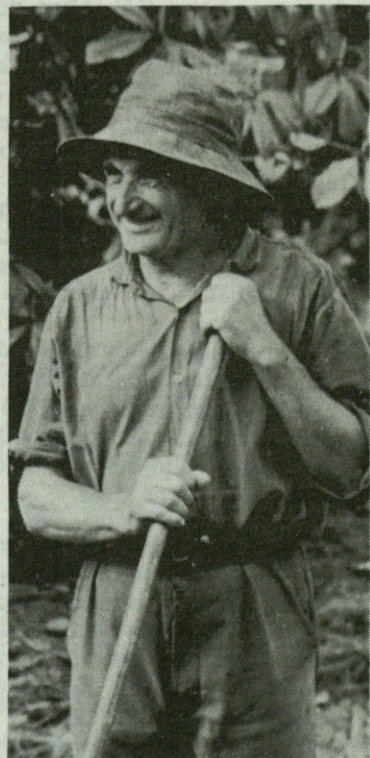
zizün nik egin nezan.

Heben, nola pastoralaren zertu den? Nik egin gei nizün "a bloc"; lagun eli batekin zertü ginizün, Pierrapolekin, Limeñekin... Harek erraiten zizün beti horizon 80. Urtatsez erran niozün horizon 80 ginela. — Bai, badakit — Aspaldin abiatürik gintütüzün. Ba dizü hiruzpalau urte aipatzen giniela bati pastoral nahi giniela egin.

Gero beti gei nizün familiarengana jun, ezpeita goxo. Urtarrilaren hamabian izan zen ahorzketa bat, Beñat Ager soinuigilia hil züzün, eta Etxahun seme han züzün ehorzketan. Hari erran niozün nahi giniela egin Iparragirre eta zer uduri zon. Eta harek hunhartü eta hartarik abiatu.

Mera eta lagun eli bat jün zütütüzün Etxahunilat eta kahiera hatuk zertü. Artin, jünta zenbeit egin eta Urdiñarbeko etxetarat jun. Pastoralaren jokatzilat, azkena diela hogeigün jin düzü! Hilabete terdi edo bi hilabete erauntsi dizügü etxez etxe. Lehenik bai erraiten eta ondolik ageriko duk eta...

Azkenean, mouton de Panurge bezala, bat desidatü ordüko bestiak oro jin tützü. Berrogeita hamar aktur ba tützü.





Z.A. — Zentako düdatzen zien jentik hola? Zien ideiangatik edo...

B. — Ez, ez... bai, menturaz, bai. Ez dizie erraiten bainan... Orain problema düzü lana. Eta pastoralala hortan ba züzün Gora Euskadi Askatuta zenbait, bainan ez dizie kasurik egiten. Zer nahi duzu, ez düzü aisa... üken dügü dudarik afixen gainen, eüskaraz eginen güntiela eta herritar zaharrek gei ziezun frantsesez egin. Gük üken dizügü aski min eta zer nahi düzü behar ginizün aharatü. Gük oro euskaraz eginen günien bainan ez duzü ahal, ez dizügü aski pezü gaztek.

Beste problema düzü pastoralaren ikasteko denbora luzeegi dela, behar dizü arraütrüktüratü denbora sobera, ez düzü untsa zertürük... leheneko mudan, jentek ez beitzekien izkibatzen ez irakurtzen rola ikasteko...

Beste problema düzü estradaren gainean. Estrada orain diagü finitü. Estradaren gainean düzü ber gaiza, estrada gaineko repetizione batek ustez balio dik sala batetako hamar repetizione.

Ikastiak lotsatzen zitüzün jentik, nula libratüko zien lanetarik... fres paketa dela... jenterik izanen zenez...lan animala...Zenbaitek erran die españul ixtoria bat zela. Asto pitüak tütützü. Baina orain mündü oro akort düzü.

Z.A. — Nuiz zen Urdiñarben azken pastoralala?

B. — 1909,ean züzün. Ene Aitañi pastoralan ari züzün, eta pastoral egunin aharatu zütützün. Eztakizüt xurigorrika untsa deklaraturik zenez. Ene aitata gorrietan züzün, armoniuma joiten zizun elizan, eta igante oroz mizan ibiltzen.

Beste grupako lehenak, ribalak, andretan zerbait ixtoria uken züzün. Erran zizün hola behar zenez gain, bere grupak pastoralala bere aldetik eginen ziela. Eta aitanik arrapostü "Gük ere gihauna eginen diagü". Hortan barreatü zütützün. Hiru pastoral izan zütützün ber urtin Urdiñarben. Xuriek egin zien Abraham eta bestek, gorriek, Santa Helena egin zizien. Sant Helena emaztek berek, salbü satorrak.

Pastoralala ber egünian abiatü zizien prefosta eta arte hartan ebi paketa egin zizün. Gradinak arrapiketatü behar ziela...ez dik balio etxekiko die...hartan baratu.

Gorriek, maria beit zen, plazan egin zizien. Eta bestek bidin egin zizien. Ba züzün aktriza bat izigarri propi, egiten zizün Sant Helenan, eta erri eginareztekg zerbait jaiki beit zen, eta estrada lehertu züzün. Hil bat izan zen, batek ez beit zin pagaturik, bildoztar bat. Nik entzun dizut segaturik izan zela estrada... Pastoralala baratü züzün.

Beste pastoralirat heltü züzün berria hila ba zela eta batek erran zizün: "Hila ba duk beste plazan, teatria lehertü dük, behar diagü üküratü". Beste batek arrapostu:

"Alajinkoa, gure zerian egitü bazen, hurk aintzina ariko zütian. Gük ere behar diagü aintzina ari". Heri hortarat. Eta ordin pürü, jentia oro barreatu beit zen, oro jun zütützün behera. Beharrik hori agitü züzün, bestela lazgarri ütsüsi egin behar zizün, gaztik bilaxkan ariko beit zien...Eta geroztik herria bi parte eginik... Geroztik ez düzü pastoralik izan. Maskarada izan düzü kartelka. 49an egin zizien berriaz algarrekin aita guriak eta horiek maskara8a. 70 urte ba dizü, bi jenerazione edo haboro, ordin jentek ahandzerik dizie. Ordüko arizaletarik biga bera tützü bizirik. Batek ba dizü 86 edo 87 urte eta bestik 92 edo 93, bi emazte, Sant Helenakoak. Bestik oro hilik. Beste pastoralakoak hilik tützü aingüriak eta oro.

Z.A. — Arizaletarik kanpo beste herritarrek zertan parte hartzen die?

B. — Beste herritarrek lagüntzen gitizie estrada muntatzen; ene osaba izan düzü orain ere kamiuarekin Pauen edo nunbeit gradiskan, kaiderakan...Egin dizügü komite bat, hamabost bat ba gitützü; ikusten dizügü zer behar den egin, nur behar den komitatü, bortxaturik gütützü gure ideien erakastilat beti, plegatzilat.

Beste herritarrek parte hartzen die standetan, sandwichetan eta holan, otoen zertzen, ahal bezain güti jendarme, bortxaturik gitzak gisala ukeiterat...Alta alajinkoa, ez tütützü elkarrekin untsa ohatzen pastoralak eta flikak.

Z.A. — Etxahun hilik izanez, aise plantatü düzieia pastoralala hori?

B. — Bai, ba züzün brikola zenbeit kanbiatzeko; arrahunkitzia familia-rekin akortian egin dizügü. Personaji izenetan tronpaturik züzün...Librietan atzaman tützögü zuin zien personajeak. Doi doia brikola txar eli bat, deusere. Azken kantoria ments züzün.

Z.A. — Etxahunek berak kantore egin dia pastoralala hunentako?

B. — Ez, Iparragirrenak tützü; eta gero bestiak giheuk baitaturik: "Artzainen kantoria", "Lo ama maitia". Roger Idiartek egin dizü "Oxkaxeko bidian":

"Oxkaxeko bidian düzü Urdiñarbe han girade gustian hürrün joan gabe zuhainek oihanian edertzen dirade zaiñak egin lekian egoitia hobe...".

ANNIE OBIAGUE

karramarro

eta igel artean

Bada ohizko txuleta eta bixigu edo bakallautik aparte zoritxarrez gure artean asko urritu den jaki gozorik. Horregatik, exotiko samar —eta nola ez, garesti ere bai— bihurtu zaizkigu garai batean hain apreziatuak ez zirenak. Horien artean erreko karramarroa eta igelak ditugu. Udako egun hauetan ea toki aberatsagoetara joan eta zeurok harrapa eta presta ditzaitezuen karramarro eta igel hankak.



errekako karramarroa

Karramarroa egosteko honela prestatu behar da. Ur hotzetan garbitu eta gorputzean daukan heste mikatza kendu. Honetarako isatsa okertu, puskatu eta kanporatu edo atera. Hau egin ondoren, bizirik egosi behar da, gorri gorri geldidakin. Baina, karramarroa, hestea kendu ondoren, berez hustutzen da; beraz, hau gerta ez dadin, egosi arte ez zaio kendu behar. Bada beste erarik hestea kendu gabe egosteko; heste eta guzti egosten bada, ondoren esne gordinetan sartu eta pare bat ordu eduki behar da barrenean. Dozenako litro erdi esne behar da gutxi gora behera.

Egosteko berriz, salda bat prestatu honela osatua: ura, ardo zuria, tipula, azenarioa puskatan egina, perejila, tuma, ereinotza, gatz lodia eta biperbeltza. Sukaldari batzuk, ardo zuriaren ordeaz, koñaka erabiltzen dute.

Sutan jarri eta sua aski beroturik dagoenean, karramarroak sartu. Ondoren, sua azkartu eta bere horretan eduki 15-18 minututan, haundiak badira; bestela 12-14rekin nahikoa izaten da, baina beti kontutan izan hobe dela bi minutu gehiago edukitzea egosten bi minutu gutxiago baino.

Mahaira ateratzeko, bero ala hotz, berdin da.

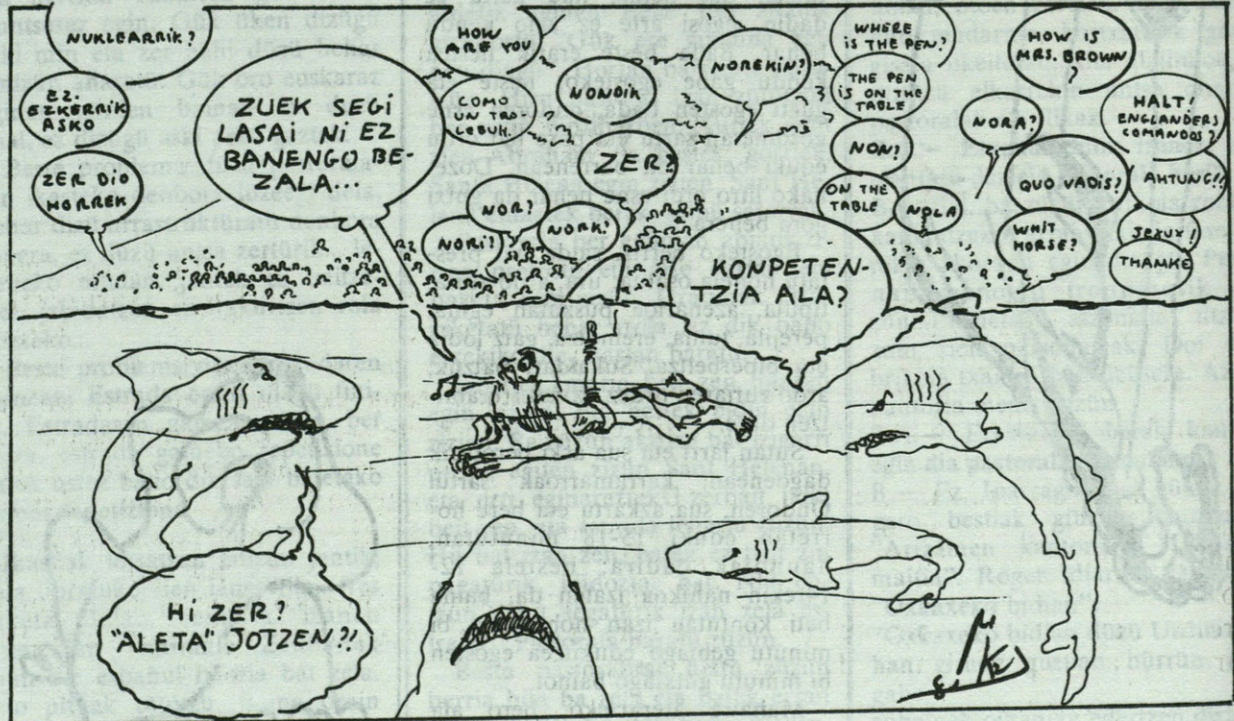
igel hankak

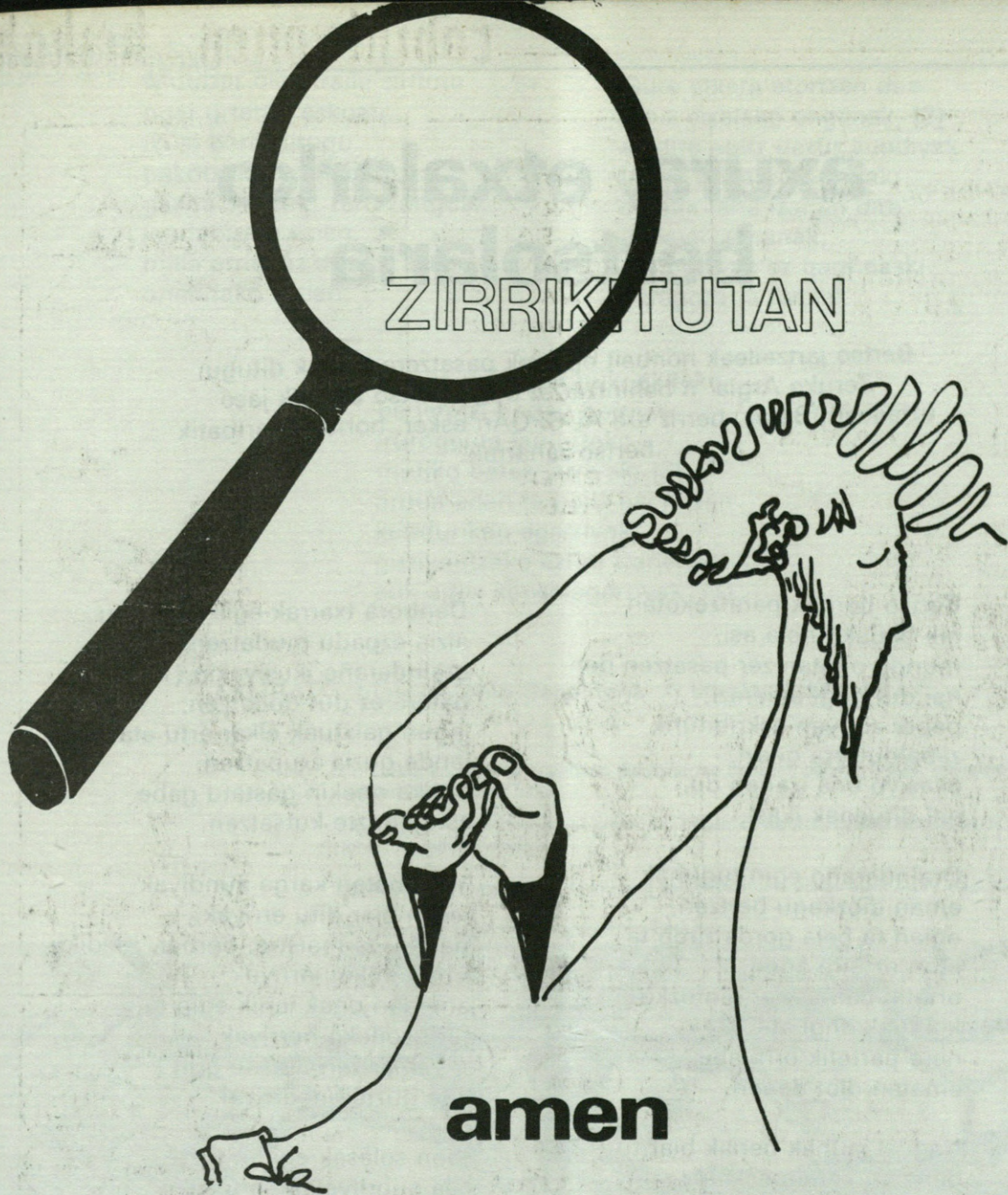
Udaberria izaten da garairik egokiena igelaren hankak jateko. Arrainak bezala, freskoa izan behar.

Igel hankak prestatzeko, hatzazalak kendu eta ur-esnetan sartu ordubetez. Ur litroko, basoerdi esne jarri. Atera ondoren, lehortu eta adobatu beste ordubetez, olio fina, limoi kutsua, perejila, baratzuri ale bat eta biperzuri hauts eginarekin. Noizbehinka buelta eman eta adoboan gozatu. Ondoren, lehortu eta frijitu.

KARLOS ARGIAÑO







ZIRRIKUTUTAN

amen

Ez, behatzek ez dute errurik.

heiek ere nigar egin dute.

hoztasun odoltsuaren saborea jasan izan dute, kexarik gabe.

eguzki boteretsuaren izpi berogarrienekin borroka egin eta garaile izandu da. Bere izenaren izenean bustitasunaren presentzia bere izatean ez ukatuaz. Zangoek tximiburdinaren pu pua... orden enperatzailea aditu bezain laister, zin eta fin ekin diote soinua ezin soportagaitza zela aditzen zen tokirantz abiatzeari,

kuan, zango ezkerra zango eskubiaren gainean eta pasilo amaieran lurrean zetzan, zokoan jazarrik gitarra jotzen ari den jypyaren nota galdueri ere, zangoek erritmoa bilatu eta jolasten ihardun dute... egin, zangoek zer egin egin dute.

ihardun dute... egin, zangoek zer egin egin dute. KKKen arren mikroskopia hori, ez hileek ez dute zorririk ikasiak bait dituzte telebistako iragarki ezezagunenak ere..... eta lasai beren ondorengoei gauza bera irakatsien diela promes egin dute, lasai!!!! ez larritasuna izenpetua izanen da. Nahi duzuenean

Ez so egin begieri

Hortzek ere egunoro "signal" txuri gorriaren

Mihinak

KKKen arren mikroskopia hori, ez hileek ez dute zorririk ikasiak bait dituzte telebistako iragarki ezezagunenak ere..... eta lasai beren ondorengoei gauza bera irakatsien diela promes egin dute, lasai!!!! ez larritasuna izenpetua izanen da. Nahi duzuenean

ARANTXA

axura, etxalarko bertsolaria

Bertso jartzaileak nonbait oporrek pasatzera joanak ditugu.
"Zeruko Argia"n behintzat ez dugu bertso berririk jaso
uztailean. Beraz, berriz ere AUSPOAri esker, horra Nafarroatik
bertso zaharrak.

Bertso berriak paratzekotan
nik badakit nola asi,
mundu onetan zer pasatzen den
nai dut ongi adierazi;
paper zuriyan eskribiturik
zabaldutzero goazi,
okasiyo ona izanen du,
nai dituenak ikasi.

Oraindaraño egin tugunak
eman diozkagu bertzeri,
eman ta bela gorde ziren ta
iñon ez dire ageri;
ortatik barna biar gintuzke
kontuak ongi ateri,
nere partetik orra abisa
ematen diot deneri.

Nagusi jaunak berriak biar tu
bertziari kendu eskatuz,
aundiak ere ttipitzen dire
modu orretan pensatuz;
etxeko guti geldituko da
olakoari banatuz,
ditugun puskak akabo dire
etsai gaixtuak tiratuz.

Neune're zerbait ikusia naiz,
bertzearenak aditu,
unela ez nitzela ongi biziko
aspaldi nuen etsitu;
kulparik gabe kendu ta kendu,
jende guziya izitu,
orreatikan ezkondu gabe
zenbat ote da gelditu!

Denbora txarrak egin biar ditu
aizia ezpadu mudatzen,
oraindaraño ikusiyakin (1)
batere ez dut dudatzen;
lagun gaixtuak elkar artu eta
jende guzia txupatzen,
botika onekin gastatu gabe
asi gaituzte kutsatzen.

Aldi onetan karga aundiyak
yesan biar ditu erriyak,
maistru ta maistra, barber, mediku,
errentarekin jarriyak;
jan-edan onak lenik egin ta
gero soñeko berriyak,
oriyek artzen dituzte guri
alde guzitik neurriyak.

Eben solasak egiten tuzte
sala aundiyetan sartu-ta,
edozein gauza egiñagatik
eztute galtzen konduta;
motiborik ez izanagatik
formatzen dute disputa,
batere gabe gu utzitzeko
ditugun guziek kendu-ta

Batzuek ondo janak or daude,
bertziak berriz diyeta,
gezurrik gabe egiyarekin
beteko nuke gazeta;
urteko kontribuziyoa ere
ez dakit zenbat pezeta,
modua onetan asko bizi da
guri kenduaz ase-ta.

Mutilzar oiek fraile sartuta
ogei urtetan eskuan,
ikusi berri ditugu
bakotxak geren atian;
gasna zaarrak, zerri-zanguak
lendabiziko itzian,
milla erriel ez ditugu aski
oriendako urtian.

Gure etxera etortzen dire
maiz orrelako enganak, (2)
ez dire agitz gezur aundiyak
lengo zarraren erranak:
etxetik falta izanen dire
olakuari emanak,
ero guziyak ez gara naski
Zaragoza'ra juanak

Gauza nola den guk jakiteko
bederatzi bertsu berriyak,
irurogei ta lau urteko
mutiko batek jarriyak; (3)
ardua edan ta beila asi nitzen
kendurikan egarriyak,
guziyentzako eztire izanen
auk agitz konsolagarriyak. (4)

AXURA - Juan Antonio Sanziñena - Etxalar 1833-1917

(1) Lazkoz'en paperak oraindaño dio; bigarren bertsoan dagoan bezela, orainderaño jarri degu, neurrirako ola behar baitu.

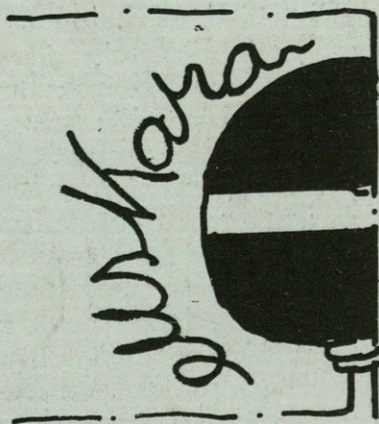
(2) Engana, erlea idiruko bat omen da, beñan ez listorra; egalak xabal-xabalak omen ditu ta lorez-lore ibiltzen omen da.

(3) Auek paratzean irurogei ta lau urte baldin bazituan, bertso auek 1897 urtekoak dira.

(4) Lazkoz'en paperetan = guziyentzak eta aun.



kalea irabazi behar dugu



Ez naiz hasiko «Euskara jalgi ha-di plazara» esaten. Nik esan nahi dudana egoki azaltzen du garraisia horrek; baina beste esan nahi batzuetarako erabili izan da eta ez diot eman nahi esangura berria.

Hainbat Euskadiko dago konbentziturik Euskadi Euskal Herritu beharrean dagoela.

Horregatik irakatsi nahi da euskara.

Horregatik alfabetatu nahi da euskalduna.

Horregatik eskatzen dira komunikabide euskaldunak.

Horregatik eraman nahi da euskara erakunde publikoetara.

Horregatik...; beste hainbat «horregatik» jar daitezke.

Gehienok gaude ados gauza batetan: Euskadi euskalduntzeko telebista tresna oso inportantea dela uste izatean.

Euskadi euskalduntzeko telebis-tak duen garrantziaz konbentziturik egon arren, ikus-entzulearentzat telebista komunikabide pasiboa da funtsean. Nahiz eta idoloekin aktibo egoten den ikus-entzuela, normalean telebista tresna pasiboa da.

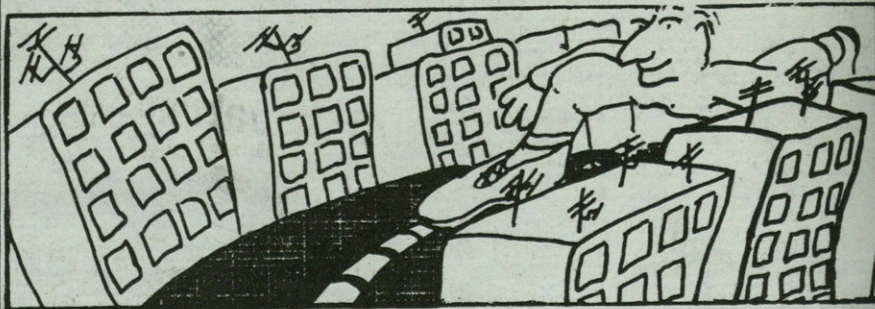
Ez da, behintzat. Hizkuntza bezain komunikabide aktiboa. Ez dago harremanik.

Komunikabide aktiboa kalea izaten da, batez ere. Hala ere, guk euskaldunok ez dugu behar den haina ezfortzu egin kalea euskalduntzen. Errazegi eman dugu amore; nahikoa izaten bait da, normalean, erdaldun bat gotea kale osoa erdalduntzeko. Iortu dugu kaleko inguru ttiki bat euskalduna izatea; baina gehienetan kaleko inguru euskaldun hori getoa izaten da. Geto hauskorra, gainera, erdaldun bakar bat sartzen denerako apurtzen delako. Kaea, bada, erdaldun da.

Baina kalea euskaldun izatea lortuko bagenu, epe laburrean lortuko genuke Euskadiko erdaldun gehienak euskalduntzea. Euskadi berehala euskal herrituko litzateke. Kalea euskalduntzea lortzen dugun mementoan burruka irabazirik dugu. Orduan, euskararen etsa-rik nagusienek ere euskara ikasi beharra izango dute; edo, bestea, geto hertsia batetan bizi beharko lirateke.

Euskara promozionatzen ari garenok, bada, zergatik ez dugu muntatzen guztion artean kalea euskalduntzeko estrategia konkretu bat?

JULEN KALZADA



hiztegia

HIZTEGIA

Adore: Animo

Arizale: Actor

Atondura: Composición

Bidazti: Viajero (a)

Bohame: Ijito

Eli: Multzo, sorta

Enparau: Protegido

Ereinotz: Laurel

Gogoarin: Casquivano (a)

Itogin: Gotera

Loria (tu): Gloria (tu)

Oha (tu): Lotu

Tuma: Tomillo

DESAGERTZEAK?

EZ, ESKERRIKASKO

Ekonomi egoera oso larrian aurkitzen gerala eta berriro ere laguntza eskatzera behartuak aurkitu gara.

Hori bideratzeko 100 pesetatan saltzen diren bono batzuk atera ditugu, irailean ospatuko den zozketa baterako eskubidea ematen dutenak. Aldi berean bono horien bidez harpidetza berriak ere jaso nahi ditugu.

Z.ARGIAri hil ala bizikoa duen laguntza hau eskaini nahi badiozu, parte har ezazu bono hauek zabaltzen. Dei ala idatz iezaiguzu, eta bidaliko dizkizugu.

ZERUKO ARGIA

Zeruko ARGIAren babesle
Zenbakia, irailean egingo den zozketarako da.

Nº 025903

ARGIA
100 pzta 5 libera 025993
100 pzta 5 libera 025902

EROS, IRAKUR, LAGUNDU EUSKAL PRENTSA
Egin zaitez ZERUKO ARGIA-ren harpide.

Izena
Helbidea
Herria Probintzia
Kontu Korrentearen Zenbakia Bankua

* Zozketarako zenbakia zure izenez gure bulegoan gordetako da.

* Bidal ezazu barne hau helbide honetara: Okerdo kalea, 22. Donostia.

ARGITARATZE LANAK

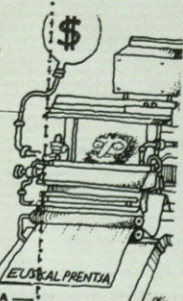
"ZERUKO ARGIA" kooperatiba taldeak D. - zerbitzu teknikoak eskaintzen dituzte laguntza teki lenen bet behariko duten gutxiel. Hau da taldeak prest dago edozein diseinu, moldaketa edo osaketa, fotokopio, e.a. egiteko. Beraz, eranskailu, karte edo aldizkariaren bat sartuko beharman aurkitzen direnak, jo bezate "ZERUKO ARGIA"ra.

ITZULTZE LANAK

Itzultze lanak ere egingo dira behariko duen edonorentzat. Hortarako baditugu pertsona guztietako dokumento edo tostenak euskaratzeko gai gara.

ARGAZKI ERABILKETA

Argazkiak behariko duenak ere Zeruko ARGIAra jo dezake. Argazki zaharren bila dabilara guregana etor daitezke, duela hogei urtetatik aurrerako argazki argazki fiteatzei bet osatu bet dugu. Bestalde, gurekin lan egiten duten argazkilariek zuen beharrek edozein momentutan beste dizkiete. Beste profesionalak baino prezio merkeagoak erabiltzeko asmoa dugu.



ZERUKO ARGIA



BEU PARA EUSKAL PRENTSA